

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus sacerdotalis de sacrametis deq diuinis officiis: et eoru administratioibus

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1508

De sacramento penitentie

[urn:nbn:de:bsz:31-306282](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306282)

De sacramento

sumit a mure vel ab alio anima-
li desinit esse sacrm. non est tñ in
cõueniẽs si dicat q mus sumat
corp⁹ xpi: cũ sceleratissimi hoies
illud sumãt. fm glo. de pfe. di. ij.
Qui nõ bñ potest tñ dici q licz
homo mal⁹ sumat sacrm illud
sacramentalit^r z nõ spũalit^r: mus
tñ vel brutũ aial nec spũalit^r nec
sacramentaliter recipit. qz nõ vrit
eo vt sacro: eo q nõ credit ibi esse
deũ z hoies: sz sumit p modũ al-
terius cuiuscũqz abt: z ita sumit
bñ accidẽtia z species sacramẽta-
les: sz nõ sacrm. imo dicit docto-
res vt notat in glo. dicit. c. Non
isti. de pfe. dist. ij. q etiã in bono
hoie qz diu sentiãtur species. tã-
diu est ibi corpus xpi: z qũto de
gluriã statim desinit esse sacrm z
corpus xpi desinit esse in sumẽte
Ita sentit Hugo cardinalis. Sz
Hugo de sero victore z recitat
Arch. in. c. p. dicit. Non isti. dic
q qz diu ibi manet species sub il-
lis est xps integer. vnde si intrãt
stomachũ sub illis manet qz diu
sunt ibi. sicut sub ipsa specie est i-
paxide. Et vez est fm Petz de
tharã. q nõ vadit in corp⁹ nrm
vt illud nutriat sicut ceteri abt:
intrat tñ z est ibi sub specie sacra-
mẽtali qz diu illa durat fm Pe-
trũ. z hoc etiã tenent theologi
Dicit etiã glo. de pfe. di. ij. Tãta
super verbo cõmisceri. q species
ille nec abis alijs cõmiscent: nec
in stomachum descendunt: z pp-
ter hoc neqz p secessum emittun-

tur. Et licet aliqs ex ipsis reficia-
tur: non tamẽ incorporant: nec i
stomachum descendunt: nec p se-
cessum emittunt. Interdum tñ
etiã homo odore recreatur. q
tamẽ nec per secessum nec in sto-
machum dirigitur. Tamẽ Bar-
tholomeus bñctis ibidem di-
cit: q bene dici potest q i stoma-
chũ descendant. nam alias quõ
euomerent. Quando ergo dicit
Aug. Nõ iste est panis q trãsit
in ventrẽ. exponit Archid. i. ca.
Si qz p ebrietatẽ. de pfe. dist. ij.
q hoc p tanto d: q non est ille
panis qui vadit in corpus sicut
abus naturalis sic q nutriat: sz
est ibi sub specie sacramẽtali. Et
pro tãto punit sacerdos. qz pmi-
lit irreuerẽter a muribz tractari
sacramentũ tã venerabile.

De sacramento penitentie

Emittẽtiãz

p agite. appropinquabũ
em regnum celoz.

Mat. iij. z iij. Et de pe. dist. j. ex
his. Quia restituta in bap̃tismo
inocentia: homo fragilis illesam
z incõraminatã cõtinue seruare
nõ p̃t vitã: qn sepius cadat: deo
diuina maiestas z casum hmõĩ
p restauratione inocẽtie p̃dicte
de sacro p̃ntẽ puidit: p quã ho-
mo a deo p p̃ctũ elõgat^r ad ip-
sum appropinq̃t. Hinc est q sal-
uator venies i mundũ q̃i bon⁹
medic⁹ egrotis p̃sules dicit. Pe-
nitẽtiã agite. Agite inõz sz Hor:

De sacramento

vel p ecclesiā p̄scriptā: videt̄ p̄so
nū q̄ illi q̄ absoluebāt p̄ virtutez
passionis dñi n̄ri ih̄u xpi: v̄l alit̄
non sint d̄nandi tanq̄ erronei
imo videt̄ q̄ p̄dicta forma abso
lutiōis p̄ doctores inuēta r̄ ap
p̄bata sit sustinēda: nec op̄ fuit
repetere p̄fessiones talibz factas
q̄ i nullo p̄ d̄terminatōez eccle
venerūt p̄dicti: nec causa inducē
di errore p̄ illā formā: s̄z tāq̄ pie
suatā eadē vsi sunt. **¶** Alterius
sciendū q̄ tres sunt sp̄s p̄niē: q̄
dam est solēnis. q̄ daz publica. q̄
dā p̄uata seu secreta. Solēnis
p̄niā est q̄ imponit̄ ab ep̄o i capi
te ieiunij p̄ crimie publicā r̄ ma
nifesto: sic p̄ homicidio. i cēdio. r̄
sacrilegio r̄c. Et tal̄ nō p̄r reitera
ri ne vilescat: nec iponit̄ d̄lico nisi
deposito. Et agēs talē p̄niāz: de
cetero nō p̄r. pmoueri ad sacros
ordies forma aut̄ iponēdi eam
ponit̄. l. di. i capite. vbi d̄r q̄ oēs
penitētes q̄ talē p̄niāz publicāz
suscipiūt: p̄sent̄ se ep̄o in capite
q̄ drage: iē añ fores eccle nudis
pedibz: vultibz in terram demis
sis r̄c. Ibi debēt adesse decan̄:
archip̄s byteri: parochiani: r̄ p̄s
byteri penitētiū q̄ debēt inūge
re talibz p̄niās. Post h̄ eos in ec
clīaz introducāt: r̄ cū omni clero
septē psalmos penitētiales ipsis
in terra p̄strat̄ cū lachrymis p̄
eorz absolutiōe decārent. postea
surgēs ab orōnemān̄ eis impo
nat̄ aquā b̄ndictā sup̄ eos asp̄
gat: cinerē t̄n p̄r̄ imittat. Deide

alicio capita eoz coopiat. Post
hoc p̄ ministros eccle de eccle
eos expellat cū m̄sorio. In sudo
re vult̄ tui. r̄c. Iste t̄n mod̄ nō
seruat apud nos: s̄z trāslar̄ est i
cenā dñi r̄ ibi expedit̄. Scie
dum t̄n fm̄ r̄ vilhelmū q̄ ingres
sus ecclesie q̄ inūgit solēnter pe
nitētibz p̄cedet ex arbitrio sacer
dotis: t̄n postq̄z introducunt̄ ta
les in ecclesiāz p̄ ep̄m feria q̄nta
magna: solū intrabūt eccleā vsq̄
ad octauā pasce: r̄ postea cubūt
p̄ rotū annū. vt dicit glo. l. disti.
In capite. Et erūt extra ecclesiā
vsq̄ ad eandē feriā sequētis an
ni: nec cōicabunt aliqui vsq̄ ad
mortē. Quōz t̄n min̄ fm̄ arbitri
um ep̄i. xij. q. ij. d̄ viro. xxij. q. ij.
admonere. xxvi. q. vj. Si q̄s de
corpe. r̄ de penitētia di. v. Si q̄
s̄o Si t̄n penitet̄ potest ei sc̄do
vel tertio anno reddi ingressus
eccle: vt patet. xij. q. ij. de viro
¶ P̄niā publica est q̄ fit in pub
lico: nō t̄n cū p̄dicta solēntate:
vt cū inūgit̄ alicui peregrinatio
per mundū cū baculo cubitali. r̄
cū scapulari: r̄ cū huiusmodi. Et
hanc p̄ imponere q̄libet suo pa
rochiano. Et fit publice ideo: vt
publici peccatū publicā habeat
medicinā Sicut si q̄s in fornicā
tiōe esset deph̄sus publice: vñ
q̄at̄kis est magna p̄fusione dig
nus: p̄pter alioz sc̄dāliū. Et vt
sit alijs i terrore r̄ in exemplum
penitēdi: r̄ non desperandi:
publice agat penitentiam. Non

*2. species
penitentia*

oportet aut p quolibet manife-
sto peccato manifestā agere pe-
nitentiā fm Albertū: s; solū qñ
scādalizauit alios. Et h est ptra
multos q inuigūt suis parochia-
nis publicā pñiam an fores ec-
clesie: vñ in circuitu cimiterij am-
bulare ante pcessionē in die festi-
uo: vel iacere ad faciē infra ostiū
ecclie p leui pctō: si cur p vna po-
ratiōe vel alio peccato: qd tñ nō
scādalizauit totā ecclēsiā. Et isti
pcludunt viam penitendi seu
confitendi alijs similib; pctis in-
uoluntis: ne sñ lter p fundant. **Pe-**
nitentiā aut puata seu secreta ē qz
quis iponit p pctō occulto. Ut
aut ordinare pcedam? circa hu-
iusmodi pñias tā publicas qz p-
uaras: tñā pñiderari oportet cir-
ca istud sacramentū. Habet em
pñia tres partes. s. pñitiōe cō-
fessionem et satisfactiōem.

De contritiōe que est pri-
ma pars penitentie.

Contritio

c. est dolor p pctis vo-
luntarie assumptis
cum proposito confitendi et satisf-
faciēdi. **Circa qd sciendum q**
dolor est duplex: vnus est volū-
tatis q nōn est aliud nisi peccati
displicentiā. et iste est de necessi-
tate et essentiā cōtritiōis. **Alius est**
dolor sensibilis q apparet in la-
chrymis et suspirijs. et iste nō est
d' essentiā pñitiōis: s; de perfe-
ctiōe: qz nō est in nra pñite eam

habere qñ volum?. Potest aut
fieri tāta pñitiō q nō solū culpa
s; etiā tota pena dimittat: p em
tñ incēdi charitas in pñitiō: et tā-
tus esse dolor sensibil' q cōtritiō
inde pcedēs merebit solutiōnez
ab oi pena. **Sciendū tñ est q**
aliq punat satis indiscrete tñc cō-
pñitiōe: qñ habēt quandā dis-
plicitiā de peccatis: vel qñ hñt
ppositū dolendi de eis. et tales
paupes decipiunt. H em nō est
contritio s; attritio. Sed qñ hō
h; perfectā displicitiā et h; nō
solum dolendi ppositū: s; etiam
vex cordis dolorē p ipsis: tunc
habet pñitiōe fm Tho. in. iij.
di. xvij. q. vj. ar. iij. Debet autem
peccator deo de omni pctō mor-
tali dolere et pñitiōez hñe. et d q
libet specialit'. De oblit' tñ suffi-
cī pñitiō gñalis cū conat ad re-
cordandū et ad dolendū. Et d;
dolere de obliuione pctōz q ex
negligētia sua pcessit. Non intel-
lige q qd necessario d; hñe dolo-
rem specialē de quolibet pecca-
to mortalit'ale videlz dolorē q
est gra info: mar?: s; liquet q d;
h hñe circa pñcipiū cōfessionis:
cū quis recogitat peccata et do-
let. Et bñ faceret pctōz q p maio-
ri pctō plus doleret. qz magis p
h deū offendit et maiorē penam
pmeruit. Nec d; pñitiō saltē in
habitu cessare i pctōre etiā post
pñitiōe: s; semp manere vt d;
Thom. in. iij. di. xvij.

De confessione nūc sequit'

E. v.

Nota.

De sacramento

Confessio

aut fm Aug. sic diffi-
nit: est p qua morib⁹
latens spe venie aperit. Uel fm
Ray. Confessio e legitima coram
deo z sacerdote pctoz declara-
tio. Tenentur aut hñtes annos
discretiois ad eã faciendã semel i
anno. vt pz de pe. z re. c. ois vtri-
usqz. imo qñsuisqz esset pñtio si
qs pñtneret pñteri dñaref. vñ
falsuz e z hereticũ dicere. sufficit
soli deo pñteri. nã dicit Canon
de pe. di. j. taciturnitas. Ubi est
taciturnitas pñssiois: nõ est spe-
randa venia criminis. Pz h ex
emplo xpi q lazary suscitauit: sed
tñ discipulis tradidit absoluen-
dũ. Jo. ij. z. xj. q. ij. tñc vñ. Jre
decẽ leprosos ad sacerdotes mi-
sit: q i via eũdo fuerũt mũdati.
vt dñ Lu. xvj. p qd significat q
pctoz lz i via eũdo ad pñssionẽ
rõẽ pñtiois quã hz psequat ve-
niã z remissionẽ pctoz: tñ tenet
venire z pñteri sacerdoti. Sed
di. qre pctoz dz ire ad pñssionẽ
vl sacerdotẽ: exq remissa sunt ei
pctã p pñtioz. Rñsio sz hosti.
in summa. de pe. z re. ca. Tu dic
q pctoz duplici vñdo ad satisf-
facienduz astringit. vno q ligat
ad deũ: z illd iũ pñtioẽ dimit-
tur. Alio q ligat ad eccliam: z h
p pñssionẽ z satisfractionẽ dimit-
tit: z p absolutõẽz sacerdotz re-
laxat. Ad h facit de sen. ex. a no-
bis. ca. j. de pe. dist. j. multiplex.

z. ca. quẽ penitet. in fine. z di. v.
Cõsideret. Licz igit pctm dimit-
tat q ad reatũ p contritionẽ: ma-
ner tñ obligatio ad penã rpalet
p sacerdotẽ infligendã. Et pbat
Archid. de pe. dist. ij. pductor.
Quia sic oes creature onduz
pñtent defect⁹ suos rpalet z na-
turales homibz eo mō q pñt: vt
dicit glo. sup illo xpi. Confessio z
magnificẽtia op⁹ eius zc. ita hõ
dz ondere defect⁹ suos volũta-
rios z pñteri xpo vocali in quo
abũdat. Et etiã dz cõfiteri hõi:
eo q verbũ diuinũ hũliatũ e p
pctis nr̄is delẽditis: qd xbu vni-
tũ hũanitati obligat nos q hu-
miliem⁹ xbu nr̄m loquẽdo nõ
solũ hõi: sz etiã deo. z nõ solum
deo: sz etiã hõi: qd fiti pñssioẽ
vocali. Preterea cũ hodie pec-
cam⁹ corã deo z hõie: debemus
pñteri nõ solũ corã deo: sicut iũ
veteri testamẽto fuit: sz hõi loco
dei pñtuto. Nec pñt hõi q in cõ-
tritione hõi dimitat reat⁹ culpe:
supstua e pñssio vocali. q sz Hu-
gonẽ cardinalẽ ad hoc necessa-
ria est: ad humilitatẽ z iusticiã
exercendã. Jre ad hoc q ecclie
satisfaciat: que lesa est ex pecca-
to. Valer etiã fm Jo. an. ppter
fidẽ quã pctoz hz credẽs auto-
ritatẽ dauũ in ecclia. Sũt valz
propter obediẽtiã quã exhibet
ministris ecclie vl deo. de peni.
disti. j. multiplex. z. ca. nõnulli.
Quãdo ergo legis in scripturis
sanctis q sola cõtritio sufficit ad

De confessione
vñr sagittat qd sit

remissionē pctōz intelligas in ne-
cessitate. qn p̄fessio nō p̄t haberi
Nā tūc nō est p̄ceptū Juxta illd
Cōfitemi alterutrz ꝛc. Quia ne-
cessitas legē nō h̄z: Nā tunc vo-
lūtas p̄ facto reputat. sufficit em̄
tūc soli deo p̄fiteri in corde. Si
tūc ibi esset aliq̄s laic⁹ bonū esset
sibi p̄fiteri: p̄p̄ h̄ vt postea eccle-
siā informaret: q̄b̄ remedijs p̄
aīa sua esset subueniendū. Doc-
t̄r subtr̄l̄ dicit. exq̄ accusatio in cō-
fessione nō fit ad aliud nisi vt cō-
sequat̄ s̄ntia: ꝛ laicus nō h̄z auto-
ritatē sententiādi i isto foro sequi-
tur q̄ nullū p̄ceptū est ad accusā-
dum se corā laico. Forte aut̄ me-
li⁹ esset h̄ dimittere si pctōz pos-
set aliquāle p̄cundā corā se ha-
bere. recogitādo eadē: ꝛ sic eq̄ pu-
niri. Etia licet simplicibz laic⁹ sit
vnl̄ talis p̄fessio corā laico in ne-
cessitate: nō tñ viris discretis. q̄
sciūt ad qd̄ iustitū e p̄fessio Dic-
est q̄ d̄r Jōh̄es andree in .c. Si
ep̄us. d̄ pe. ꝛ rem̄. li. vj. i vlt̄ gl̄.
q̄ licet laico in necessitate possu-
mus p̄fiteri. tñ ip̄e nō p̄t absol-
uere. q̄z nō h̄z clāues. de pe. di. j.
Quē peniter Et notat̄ de officio
cure pastoral̄. vbi Hugo dicit q̄
licet in necessitate audir. non tñ
ad h̄ vt sit vera absolutio: sed q̄
ad signa penitētie declaranda.
Sed Raymund⁹ d̄ dicit. Item
Archi. xv. di. audir. dicit q̄sdā
dixisse q̄ null⁹ etiā in necessitate
tenet p̄fiteri rustico vl̄ laico: p̄s-
bytero absente. maxie pctā mor-

talitā. Et dicit q̄ illud Jacobi. Cō-
fitemini alterutrz pctā v̄ra. tñ d̄-
venialibz intelligit̄ que possunt
talibz laicis cōfiteri in necessita-
te: vl̄ loquit̄ de cōfessione in ge-
neralē q̄ fit i ecclesia. vel loquit̄ tñ
de sacerdotibz. Hugo h̄o dicit q̄
laico tenet q̄s p̄fiteri pctā sua. cu
non potest habere sacerdotem.
Nec videtur vere penitēs qui
in articulo mortis peccata sua
non confitetur cuiq̄q̄ potest: si sa-
cerdotem habere nō potest: q̄z
uis laicus nō habet autoritatē
absoluedi Dicit aut̄ glo. xx. q. ij.
omnes. q̄ si laicus in necessitate
audiat peccata mulieris: nō po-
test cum ea postea contrahere: si
tamen contrahat: forte tenet ma-
rimonium. Videtur tamē hoc
tantummodo sacerdoti p̄hiberi
cum tantū ei⁹ officū est audire
peccata. Tu dic secure q̄ tal⁹ po-
test cum tali muliere contrahere
quā auduit in necessitate. quia
per hoc sacramentū nulla cōpa-
ternitas contrahitur. vt dicitur
in canone. q̄uis ꝛc. de cognatio-
ne spiritali. libro. vj. Item
sciendum q̄ confessio sedecim
conditiones habere debet: que
habentur in his versibus.
Sit simplex humilis confessio
pura fidelis. Atq̄ frequens nu-
da discreta libens verecunda
Integra secreta lachrymabil̄ ac-
celerata. Fortis ꝛ accusans ꝛ sit
parere parata. Quantūcumq̄
q̄s autem nota sint sacerdoti:

De sacramento

petā: adhuc tñ debēt narrari in
p̄fessioe q̄a n̄ sufficit q̄ ea cogno
scit sacerdos: vt hō tm. s. i. publi
co: sed etiā vt de^o. s. i. secreto cor
dis. de peni. dist. j. Imp̄fecta. in
glo. p̄ma. Tenet etiā p̄tōr non
solū mortalia: s; etiā venialia cō
fiteri: licet nō ita necessitate abso
luta teneat ad p̄fessionē venia
liū: sic mortaliū. Tñ exq̄ nō pos
sumus vitā eternā p̄seq̄ sine re
missioe venialiū: tenemur ad eo
rū p̄fessionē. vt dicit Thomas
in. iij. distinc. xvj.

De modo audiendi
confessiones.

*De modo
audiendi
Confessiones*

Quia ex

penitētia docete multos
vidim⁹ in practica hui⁹
sacri errare. iō vtile videt pone
re modū z formā circa audiēdas
p̄fessiones. Circa qd̄ vidēdū ē de
pl̄ib; z p̄rio d̄ dispositioe p̄sone
Secō quō sacerdos deat q̄rere
a cōfite. Tertio q̄ sint casus in
quib; p̄r absoluerē. De primo
iraq; sciēdū q̄ p̄fessionē audiēs
sacerdos d; sedere i loco oī suspi
tiōe carēte: vbi ab om̄ib; videri
poss; a nullo s̄o audiri. nō sicut
q̄ daz i camerā lectū p̄p̄riū au
diūt: vl̄ i sacristia: q̄ cōp̄ta sunt
ml̄ta mala cū sp̄ualib; filiab; cō
mississe. Nō d; etiā sacerdos vel
p̄fessor inspicere vultū p̄fite: s;
ne duct⁹ terrore: sacerdoti min⁹
audeat p̄fiteri. vl̄ ne qd̄ occultet
vel alleniet. Maxie tñ a mulie

rib; caueat. q̄a s; Sapiētē. Fa
cies ml̄ter; sic v̄tus v̄tes. Nec
d; sedere ex opposito s; ad lar⁹.
Nec etiā d; p̄ferre s̄ba iocosa:
ne alter ip̄soz ad risum puocet.
sic etiā cōp̄ertū est de aliqb; sed
s̄bis bl̄adis z benignis cōfessor
vrat: nō sicut q̄ daz faciūt male
dicētes p̄fite: dicētes. Diabo
lus te mihi miserat cū his p̄ctis:
eos vl̄ eas diabolo cōmēdātes:
vt q̄ daz idiote faciūt. Nec debz
sacerdos mouere caput vel spu
tū sepius pijcere: ne videat a cō
cūstantib; p̄dere petā p̄fite. Ubi
ḡ sunt illi q̄ pede trūdūt cō
fite. vl̄ faciūt q̄sdā vocifera
tiones suspiciōsas: vel suspiria
suspiciōsa: ex quib; p̄dit p̄fessio
p̄tōris. Cū ergo incipit cōfiteri
attendat s̄ba sua cōfessor vsq;
ad finē: nec interrūpat: nisi cum
fuerit p̄fessor: per p̄fite de ali
quo exq̄ situs: vl̄ nisi cōfessor ha
buerit necesse inq̄rere de aliqua
circūstātia peccati. Si vero cōst
tens coram sacerdote pre timo
re erubescēs obmutescat: tunc sa
cerdos eū dulciter alloquens i
formet: z det sibi cor z audaci
am his verbis: vt dicit Hugo.
fili charissime: ex abundantia
gratie diuine habemus magnū
donū hoc z salutis remediū:
q̄ per nostrā verā p̄fessionē pos
sumus cōsequi indulgentiā pec
catoz: nō aut̄ verear; p̄ aia tua
dicere vez corā me q̄ sum p̄tōr
sicut z tu. Non autē te audio vt

hō: s; vt deus. **Q**d si forte cōfi-
 tēs nescit modū cōfiteri: cōfessor
 dicat ei modum dicēs. **C**harissi-
 me fili ita debes cōfiteri. **C**ōfite-
 or omnipotenti deo et tibi p̄ri q̄ ego
 peccor: peccauī i multiplicib; pec-
 catis. Et p̄mo i mortalib; peccis
 trāsgrediedo diuina p̄cepta: non
 diligēdo deū nec p̄ximū. Et tūc
 videat cōfiteri dicere peccā. et p̄-
 mo de mortalib; peccis: s; q̄ dis-
 posuit i mēte sua. Si autē igno-
 rat q̄ sūt peccā mortalia dicat si-
 bi. **E**cce fili misista sūt peccā mor-
 talia **S**upbia: auaricia: luxuria:
 ira: gula: inuidia et accidia. **R**ecor-
 dare si cōmisisti aliquod istoz.
Qui cū d̄ eis expedit fuenit de-
 scēdat ad opa pietatis si ea negle-
 xerit adimplere. **S**ilr de alienis
 peccis: vt stari patebit. **S**ecūdo
 vidēdū est q̄liter sacerdos debz
 q̄rere a cōfite. **P**ro q̄ scēduz: q̄
 si est discretus cōfiteri: nō d̄z ab eo
 aliqd q̄ri. sed si ē rudis: tūc q̄rat
 ab eo sacerdos. et p̄mo de morta-
 lib; peccis i genere: nūq̄z tñ in spe-
 cie. s; bi gratia. sic dicēs. **E**cce fili
 nōne peccasti i peccis. s; supbia
 auaricia et. **S**i q̄ p̄rigit re aliquā
 supbisse d̄ vestib; de pulchritu-
 dine corpis. d̄ sapia de diuitijs.
 hoc recogites. et h̄ doleas. **I**tē si
 aliquā excessisti modū comedēdi
 v̄ bibēdi. vel habuisti diurnū
 odii p̄ximū tuū v̄ appetitū
 v̄tōis iniuste p̄ximū: v̄ inuidi-
 sti sibi bona spūalia vel tpalia.
 aut etiā fuisti accidiosus et piger

in diuio officio v̄ f̄mone. q̄a for-
 te nō diligēter attendebas in mis-
 sa: s; dormirabas: v̄ f̄mone i-
 unles miscuisti. **I**st; modis et cō-
 similib; cōfessor dicat i genere. et
 vt meli⁹ cognoscas modū i gene-
 re q̄rēdi: sic q̄ras. fili charissime
 fecisti furtū. **S**i dicat sic. dicas:
 vbi: q̄n: q̄ tpe: q̄ ductus necessi-
 tate: a q̄: quonens. **N**ō autē q̄rat:
 fecisti hōi talitū talilocō: h̄ em̄ eēt
 suspectū negociū. **S**ilr de luxu-
 ria q̄rat: vtrū fuit aliquā pollut⁹
 in corpore: si dicat sic. q̄ras an no-
 cte vel die. **S**i dicat i nocte v̄ i in-
 somno: nō q̄ras v̄ltra. **S**i dicat
 nō in somno: q̄ras p̄ quē modū:
 cū q̄ v̄l q̄uo: et expectes ei⁹ respō-
 sionē. nec detrimēs aliqd sicut
 q̄daz indiscreti faciūt dicēdo. fe-
 cisti cū boue vel cū pecore v̄l eq̄:
 descēdendo ad sodomitica peccā
 de q̄b; forte cōfiteri ignorat. **E**t i
 h̄ guissime peccat cōfessor. **N**ec
 dicat f̄m **H**uīl. **A**udio q̄ tu ha-
 bitas cū tali muliere. **H**oc em̄ se-
 ponere testē vel iudicē: q̄d non
 d̄z fieri i cōfessione: s; ea pacta d̄z
 iudicare et. **V**erūtū si sacerdos
 forte pbauit q̄ ille forte oblitus
 ē aliqd peccm q̄d cōfessor p̄stat
 cū cōmisisse. p̄t sibi in memoriā
 reducere: dicens. **A**ccidit ne tibi
 aliquā inebriari v̄l fornicari i isto
 anno. **E**t si dixerit sic: q̄rat p̄mo
 de p̄sona cū q̄ peccauit an ne sibi
 adinebat: et in q̄ gradu p̄sa n-
 guinitatis v̄l affinitatis: nec est h̄
 p̄dere aliā p̄sonā vel aliū accu-

De sacramento

fate: se liberare et mūdare faci-
ter cū alio mō expedire nō pōt si-
ne expōsitiōe illi' circūstātie. Mul-
tū tñ caute circa h' pectm̄ luxurie
est pcedēdū: ne qd' curiose inq̄ra-
tur d' ipso p̄firēte. Un̄ p̄sulo vt
p̄fessor circa h' dicat sibi. Fili mi
charissime: ego q̄dez p̄cūdor et
erubescō d' talibz materijs ipu-
dicijs inq̄rere: nec putes q' ista ex
curiositate faciā: cū d' eis fuissē
libētius sup̄portat'. op̄ret tñ q'
de necessitate pcedā more et of-
ficio medici debēt curare oculū
morbū infirmi. Itē aduertat
p̄fessor: et diligētē p̄sideret p̄so-
ne p̄fētis q̄ratē: cui' status et
p̄ditōis enītat. Nā si ē p̄nceps:
baro: miles: nobilis: vel q̄cunqz
dñs p̄palijs q̄rat ab eo vtrū op-
p̄ressit paupes s̄bditos et aggra-
uauit eos laboribz: v' iusticiā fa-
cere neglexerit: v' aliq̄s imp̄sio-
nes iniustas iposuit. Si nō est
platus sp̄ualis: nō ē opus q̄rere d'
negligentia atqz s̄bditorz. q' p'
sumit si hoc faceret: sol' diceret.
eo q' hz sufficientē cognitionē et
sciētia q̄rū ad hoc. si aut nō p̄fi-
tes d' officio in q' ē: dicat et horret
eu p̄prio motu dices: Par vene-
rabilis et filii hac p̄te velis atten-
dere dignitate officij vri in quo
estis: et in remedijs p̄corz vroz
vobis inuigo vt habeat dilige-
ntia de aiabus vobis cōmissis. si
autē est mechanicus q̄rat ab eo
vtrū i suo ope debitū eq̄rat: mo-
dum seruet. aut si ē mercator: an

aliquē defraudet in pōdere vel
mēsurā: an rē viliorē char' ven-
didit: l' ad vsuras pecunias mu-
tuauit: v' ad p̄stitā char' vēdi-
dit: v' cām rei vendite non dixit
emprozi. sic circa equū defectuz
aliquē v' ipam rē sic viciatā nō
remissionē p̄cio vēdidit. Aut die-
bus festiuis et dñic' res suas ve-
nales expōit. Iurauit rātū vale-
re cū rātū nō valuisse: v' iurauit
solus emissē p̄ rātō. Si ē tabna-
tor q̄rat ab eo: vtrū aliq̄n b'ra sū
miscuit diuers' granis. sicut ap-
ponēdo aliq̄t choros tritici: ali-
quot siligis: aliq̄t ordet: et ven-
dēs nihilomin' ceruissā p̄ torali
triticea. vel si diebz festiuis circa
eā laborauit: cū h' añ v' post bñ
posset expediri. Vel mēsurā mi-
norē dedit i domo q̄ ē domuz
bibētibz p̄miserat. Sic etiā q̄rat
de vino et alijs liquoribz. Itē a
iudicibz q̄rat et p̄sulibz vtrū alij
qn ex grā: odio: timore: amore v'
p̄uato mō iusticiā puerterūt vel
iniām tulerūt: ex q̄s dānificat'
est i rebz vel i corpe. Al' si ad pe-
nā fuerit nimis p̄ni d' simplices
sentētā do pena statū p̄vno leui
p̄bo i iudicio. Itē a p̄ribz fami-
lias q̄rat qui hñt suos v' filios
vtrū angariauerūt familiā diebz
festiuis: v' eoz detinēt mercedē:
aut eoz mala dissimularerunt.
Sic r' querat a fuis an fideliter
seruierūt et nō subtraxerūt bona
dñoz suoz. Itē si est virgo q̄rat
ab ea de custodia s̄ginitatis: de

pudicitia & bono: & honestate co-
 uersationis: quo & cu qd solet co-
 uersari. si est uduua querat d de-
 uotione ipsi? & opibz pieranis: an
 libere fuerit paupibz vl' eos vi-
 sitauit: vel tpalia p suo posse im-
 pedit & exhibet. & an dissolute vi-
 uir seu delicate. Et isti sunt mor-
 bi viduaru fm apl'm. Itē si ē cō-
 iugata qrat ab ea an seruet cum
 viro castitatē diebz festiuis: ieiū-
 nij & aliaz vigiliarum: & tpe im-
 pregnatōis vel etiā part? Silr
 an a marito exgat debitū diebz
 festiuis: aut tpe mēstrui vel im-
 pregnatōis vl' tpe part? an etiā
 alit qz mod? nature ē: vir eā cog-
 nouit. Et fm h pcedat cū qlibz.
 Circa m vicuz luxurie caunt? qz
 circa qd libet aliud se regat: qz ar-
 cūstārias necessarias: nō iutiles
 & curiosas inqrat. De qb? sciēdū
 est h fz Tho. Circūstāriaz qdā
 sunt trahētes ī aliud genus pcti.
 vt cōtre cū iugata rē. & has hō
 tenet pfiteri. Quedā vō aggra-
 uātes sunt in eadē specie. & earū
 quedā sē nō aggrauātes morta-
 lis. sicut scia & h mōi. & has nō te-
 net pfiteri. qz sunt qsi venialia.
 Quedā vō sunt aggruātes mor-
 talitē: & has optet pfiteri. vt fura
 nī i sacro loco. fornicari in die fe-
 sto. Un' p'ius. Aggruāt ordolo-
 cus pctā sciētia rpus. Lucta pu-
 silla metus culpe gen? & stat? al-
 tus. Cōditio numer? etas & scā-
 dala lex? Itē querat sacerdos a
 cōfiteute de alicis pctis q sē no

uē. s. Iussio p'siliū p'sensus pal-
 po recursus. Participas mut?
 nō obstās nō māifestās. Iussio
 .i. si p'cipit facere malū: licz solus
 nō interest. vl' p'suluit alteri: sine
 cui? p'silio nō fecisset tale factū.
 vel p'sensit faciētib? malū l' ipis
 adulat? ē laudādo eoz factū. vl'
 qz malefactores habuērē ad eū
 recursum. Vel ipis p'cipit in
 maleficio. Vel tacuit nō icrepā-
 do eos: vl' nō deferēdo supiorē.
 Vel nō resistebat cū posset. Vel
 tenet ex officio. Vel non manife-
 stauit cum debuuit manifestare.

De casibus ad papam
pertinentibus.

Quendi

P sunt etiā h casus ad
solū papā p'neres

Prim? ē de eo q dberat clerici
 ordiatū: si ē lesio eno: mis cū ef-
 fusioē sanguis atroci. xvij. q. iij.
 si qz suadere diabolo. Sed ē
 d eo q incēdit vl' frāgit eccl'iaz: &
 tal' anqz denūciat p' absoluti ab
 epō: s; post denūciatiōez p solū
 papā. d sen. ex. c. p' questi. Et idēz
 de qlibz incēdiano postqz pub-
 lice excoicat? ē. d sen. ex. c. c. tua.
Terz? qn papa sol? aliqūē no-
 miat vl' noiatiū excoicat. tūc sō-
 lus papa absolut eū. d sen. ex. c.
 significasti. **Quare?** falsari? l' rāz
 pape: vl' eis vics sciēt. vt p'z d
 falsarijs. c. dura. **Quint?** q in se-
 quit cardinalcm. de penit. ca. se-

De casibus
ad papam
p'nerentibus

penitentie

brant in ecclia interdicta. sz nō
 p̄rabsoluere ab irregularitate in
 p̄cta. Scds. d̄ incendiarijs: qd̄
 nō intellige anteq̄ sunt publica
 ti. Tertio vbi ē indicēda solēnis
 p̄nia. Quart⁹ vbi q̄s incurrit ma
 iorē excoicatioē. Idē ar̄ papa de
 clarat q̄ nq̄ casus esse epales de
 p̄suerudie appbaros. P̄m⁹ ē
 homicidij volutarij. Scds fal
 sarij. Tertio violatoris eccliaſti
 celiberrat⁹. Quart⁹ violator⁹ ec
 cliaſtice emunitat⁹. Quint⁹ for
 nicarij ⁊ diuinator⁹ vt. xxvi. q. j. c.
 j. Et incipit sua bulla in q̄ p̄dicta
 declarant. In cūctas. ⁊ renoua
 ta est itez p̄ cal. viēnē. i. de. du
 dū. d̄ sepultur⁹. Ultra autē hos
 casus p̄nt epi refuare sibi alios.
 put videbit eis expedire. Sz vt
 ois tollat ambiguitas ponā ca
 sus tā de iure q̄ de p̄suetudine
 ad ep̄m prinētes. vt sunt isti: ho
 micidij. sacrilegij. incest⁹. filiorū
 opp̄ssio: coitus cū moniali. Itē
 mulier coitēs cū religioso vl̄ sacer
 dote. Itē vulnerās p̄rem vl̄ ma
 trē. Itē deſtorās ḡginē vi opp̄s
 lam. Itē baptizās p̄pam filiā si
 ne necessitate: vl̄ tenēs eā ad cō
 firmationē. Itē fractor voti sim
 plic⁹. Itē p̄trahēs votū simplex
 castitatis. Itē intrās religionem
 inuita vxore post copulā carnis
 Item hereticā prauitatē tenens
 q̄ ad p̄ctm̄ tm̄. Silt̄ symoniae
 q̄ ad p̄ctm̄ tm̄. qz irregularitas
 h̄mōi p̄tinet ad papā. Itē cele
 brās corā excoicatis solēnis in ec

clia q̄ ad p̄ctm̄ tm̄: sz q̄ ad irregu
 laritatē p̄tinet ad papā. Itē pro
 mor⁹ p̄ saltū ad sacros ordines.
 Itē ordiat⁹ ab aliēo ep̄o sinelicē
 tia p̄p̄ij. Itē luxurians in ecclia
 p̄secrata. Itē coitēs cū iudea vel
 pagāa. Itē p̄cipiēs a s̄i viro suo
 que vir credēdo filiū suū p̄stinu
 it eū i heredēi p̄iudiciū aliorū.
 Itē p̄curās abortum vl̄ sterilita
 tem i se vel i alio. Itē cōtrahens
 sp̄ōsalia p̄ter m̄rimoniū cū aliq̄
 marito inēposito p̄tractu. Item
 sciēter celebrās i ecclia interdicta
 q̄ ad absolutionē p̄cti: sz q̄ ad ir
 regularitatē ad papā. Itē sortile
 gus: incātor necromāticus: ex
 p̄imētator. Itē sciēter excoicatos
 ⁊ manifestos interdictos vl̄ etiaz
 vsurarios sepeliēs. Itē clādestie
 m̄rimoniū p̄trahēs Itē blasphe
 mus dei ⁊ sc̄toꝝ. Itē incēdian⁹.
 Itē p̄iur⁹. sodomita. adulē Item
 fornicās cū filiā quā baptizauit
 vel ad p̄firmationē tenuit vl̄ au
 diuit p̄fessionē ei⁹. Itē celebrās i
 altari nō p̄secrato. Itē celebrās
 sine sac̄s indumētis. vl̄ omittēs
 aliq̄d idumētōꝝ. vt skolā vl̄ ma
 nipulū. Itē celebrās nō ieiunus
 Hoꝝ aut̄ p̄nie ponunt taxate in
 fen⁹ p̄trictant. Alij ḡo casus p̄
 istos sūt d̄ autoritate plebanōꝝ
 De satisfactōe q̄ ē tertia ps p̄nie

Et autez

e satisfactio s̄m beati
 Tho. sup. iij. di. xv. q.
 j. ar. iij. in iurie illate recōp̄latio

*De satisfactio
 n̄ur p̄q̄l̄it*

De sacramento

fm iusticie eglitate vel quantitate
Et intellige eglitate pporciois r
non quantitat. **Syl' Anf. in lib.**
Lur de ho. diffinit satisfactio
ne dicēs. Satisfactio est deo de
bitū put est honore impedere. s.
rone culpe comisse. Et iste diffi
nitioes sunt satisfactiois. put est
medicina pteritoz pctoz: r pter
uatio futuroz: s; put est pserua
tio a culpa diffinit sic s; Augu.
Satisfactio est causas abscinde
re pctoz: r eoz suggestioib; adi
tum nō indulgere. Circa quod
sciendū q licet fm Bonauē. vbi
supra. sine charitate nō posset se
hō pparat ad habēdā charitatē
r faciendā satisfactioē. exq im
possibile est sine ea deo placere:
r opa ei' acceptari a dō. ideo nō
satisfactio sine tali gra est possi
bilis. Itē pfulēdū est penitētib;
q eoz pniā ipis iniunctā sine
mortali pctō ppleat. qz alias dō
ab eis exigit penā. Na satisfactio
facta in pctō mortali r si soluit
penā debitā: nō tñ meret grām.
vt dicit doctor subtil. vbi supra
q. 1. sed o principali. art. iij. S;
si querat vtrū hō pagēs pniā
in pctō mortali itez facta pfectio
ne de illo pctō mortali: d; page
re de nouo vl' denuo istā pniā
iā pactā. vel an renūscat r vale
re recipiat illa pniā sic pacta i pec
cato mortali: exq iā post pfectio
nē sed am erit i charitate. r grā.
In hoc sunt doctores diuersi.
Nam scūs Tho. pma facie dic

q non viuificant nec valēt ad sa
tisfactionē illoz pctoz p qb; agū
tur: nec etiā ad meritū vite etne.
Dicit tñ q satisfactioes ille q re
linquit post se effectum: postq;
acc' trāsit nō oportet q reiterant
vt ieiuniū dimittit post se debili
tationē corporis. Elemosyna relin
qit post se dimiutionē substantie.
Ille ho q nō reliquit post se ef
fectū: optz vt reiterent. vt est oio
Ex his ptz q q ieiunant p pctis
exites i mortali pctō si debēt vl
tra ieiunare vl' elemosynā dare:
si q orat in pctō exilētes tenent
reperere horas r supplere eas. r
ista opinionē appbat doctores
Doctor tñ subtil' fauorizat pctō
nib; dicēs q q vere penitet r reci
pit satisfactioē: dignā sibi ab
ecclesia impositā: dāne nō errat:
quantūcūq; peccet postea r reci
diuet nunq; tenebit nisi ad illā
unicā satisfactioē adimplendam
Et si eā impleat i charitate: meli'
est qz nō tñ soluit penā: s; etiam
meret grāz. Sed si i plear pniāz
volūtarie extra charitatē: soluit
q dez penā: s; nō meret grām: qz
nō est satisfactio recōctiāz neq;
placōs. Vñ subdit q si hō mag
nā partē satisfactiois adimplet
i mortali pctō. r postea itez pe
nitent d pctō nouo. nō ē iterato
imponēda pniā p pctō pmo de
q satisfecit: licet extra charitatē: s;
tñ de nouis pctis q fuerit cau
sa q ista satisfactio fuit mortua.
Et hanc determinationē sequit

penitentie

Johes parisi. ibidē. q. v. dices
 7 dans hui⁹ dicti rōne satis pul
 crā. Quia exq̄ extra charitatē suf
 ficat satisfactio involūtaria ad pe
 nitentia p̄cti. multo magis satisf
 factio volūtaria d̄z sufficere Exē
 plificat ip̄e. Si alicui offendēti
 regē. offense regis cor̄spōdeat
 p̄ctis fm legē man⁹ ab̄cisio. si isti
 inuito abs̄cinderet man⁹ satis pa
 t̄r. 7 intantū sufficit regi q̄ fm in
 sticia nō d̄z vltiorē penā exige
 re. 7 t̄m nō recipit eū in grām vel
 amicitia. Multo autē magis suf
 ficeret p̄ punitiōe culpe si aliq̄s
 sibi debitā penā infligeret. lz nō
 esset in grā vl̄ amicitia illi⁹ iudi
 cis offēsi. Exq̄ seq̄tur q̄ si talis
 p̄pter nouū p̄ctm dānaret ante
 q̄z p̄pleuisset totā p̄nias sibi ipo
 sita. puniret ī iferno r̄paliē pena
 sibi cor̄n̄dente. q̄ nō fuit h̄ solu
 ta. 7 post t̄ps aliqd non puniret
 ampli⁹ tali pena: sicut dicimus
 de veniali. qz mortēs ī veniali si
 mul cum mortali nō puniret ef
 fualiter pro veniali: sed tempora
 liter. pro mortali p̄o eternaliter.
 Nec doctor subtilis. Sunt au
tem tria opera satisfactoria scilicet
 elemosyna. ieiunū 7 oratio. Per
 ieiunū intelligunt omnia carnē
 affligentia. vt sunt maceratiōes
 afflictiones. flagellatiōes. 7 pere
 grinatiōes. Per elemosynam
 omnia opera misericordie corpo
 ralia. Per orationē omnia ope
 ra sp̄itualia misericordie Per
 ieiunia homo reuocatur a con

cupiscentia carnis. per elemosy
 nam a concupiscentia oculorum.
 7 per orationem a superbia vite
 Per ieiunium ordiat homo ad
 seipsum. per elemosynam ad p̄
 ximum 7 per orationē ad deum
 Per ieiunū fit satisfactio de bo
 nis corporalibus. per elemosinā
 de bonis temporalibus. 7 per ora
 tionem de sp̄itualibus. Licet
 autē singula istorum cum sin
 gulis peccatis approprientur
 propter conuenientiam. tamen
 quodlibet illorū pro quolibet
 peccato satisfacere potest scdm
 Tho. Dicit em̄ doctor subtilis.
 q. j. sed o p̄ncipali ar. xxx. q̄ tal̄ cor
 m̄dētia nec ē d̄ 2gruo. nec d̄ ne
 cessitate ī singul̄ casib⁹. sicut p̄t̄
 in paup̄ib⁹. Nec paup̄i ē 2gruū
 n̄ necessariū inūgere aliqd isto
 rū si ē insufficientis ad ea: vt si est
 paup̄ qui nutrit labore: 7 q̄ die
 non laborat caret victu: 7 si ieiū
 naret ip̄orēs redderet ad laborē
 Nec orōni vacare p̄ labore las
 sat⁹. vl̄ a fortiori nec elemosinis
 Isti inūgendū ē. vt istū laborez:
 subeat ī remissioez p̄ctōz. itē d̄s
 illū ad hūc finē referre. saltē q̄s
 qz occurrat sibi oportunitas a
 liquā aliā satisfactiōe soluēdi.
 Ex h̄ d̄ctō habes q̄ homo p̄ctōz
 libēter sustinēs defect⁹ t̄pales 7
 labores a deo in eū p̄missos vel
 triblatiōes satisfacit p̄ illa p̄ pec
 cat⁹. exq̄ eis p̄sentit 7 alit̄ satisfā
 cere vl̄ penitere n̄ p̄r. Ita d̄ r̄tho.
 vbi supra. dist. xv. q. iij ar. ij. Et

f ij

De sacramento

hoc etiā septi⁹ esset p̄dicandum
paup̄ibz ⁊ defectuosis. ne defice
rent ⁊ desperarēt de pctis vidē
tes se imporētes ad peragendū
penitentiā eis iniunctā. Sicut di
ues qui lapsus est pctō carnis: si
adeo deliciar⁹ est q̄ nō velit ieiu
nare: nē macerationē carnis sub
ire: v̄l p̄sumptio est q̄ si sibi ip̄o
neret abijceret eā: ⁊ ita iā nouo
pctō peccaret: indicā dus est ad
orationē vel elemosynā. ⁊ impo
nendū est ei qd̄ liberet accipit: ⁊
qd̄ credit p̄seuerānus adimple
re. immo si nullā veller accipere pe
nitentiā ⁊ haberet displicentiā de
pctō: firmū p̄positū nō peccā
di vel abstinēdi. nō est remiten
dus vacu⁹ ⁊ absoluēdus ne ca
dat in desperatiōez: s̄z itimāda ē
p̄niā ei q̄ est. p̄ pctis illis imponē
da. ⁊ q̄ eā in se: vel in equalente
studeat adimplere: alioq̄n soluet
ad plenū i purgatorio. Nec sen
tētia satis p̄sonat vctō xpi. Mar.
xij. ⁊ Isa. xlij. vbi dicit arūdinem
quassatā nō p̄fringet: ⁊ linū fu
migās nō extinguet. Arūdo q̄s
sata est pctōz quassat⁹ tēptatiōi
bus ⁊ peccātis: ⁊ linū fumigās ē
linū nimis humidū: t̄n habens
aliqd̄ de igne charitatis: h̄ extin
guif p̄ duriciā sacerdotis: sed cū
ad aliqd̄ minus difficile obligat
tunc nō extinguit. Sed dicatur
sibi q̄ oportet eū h̄ v̄l ibi penāz
p̄soluere: ⁊ q̄ faciat tātam p̄niāz
quā h̄ d̄z p̄ peccātis reddere. ali
as acior alibi ab eo exigetur. hec

Scor⁹. Dicit Pe. de tha. dist. xv
⁊ Tho. ibidē. q. li. q. alē p̄ altero
p̄t satisfaccere si est i charitate: q̄n
ille cui iniuncta est p̄niā eā exple
re cōmode nō p̄t. ⁊ hoc quantū
ad absolūtiōē debiti: s̄z quantum
ad excūsiōē causaz pctōz p̄ces
dentū: ⁊ in quantū p̄niā est me
dicina p̄ pctis: vn⁹ nō potest sa
tisfacere p̄ altero. Dicit t̄n Tho.
q̄ nullus d̄z p̄mittere satisfaccere
p̄ aliū: nisi appareat defect⁹ cor
poralis vel sp̄ualis. p̄ quē nō sit
p̄mpt⁹ ad portandū onus p̄niē
Dicendū ē ergo his q̄ satisfactio
nē p̄ se alijs ip̄onūt. q̄ si ambo
negligētes fuerint ambo puniē
tur. vn⁹ p̄ peccāto p̄po. alē p̄ omi
sa satisfactioē ad quā se obligauit.
De penitentijs iniungē
dis s̄m canones.

Estat nūc

De penitētijs iniungē
dis s̄m canones taxa
tis. Circa qd̄ p̄ncipaliter est viden
dū. q̄ licet p̄niē sint arbitrarie. vt
dicit infra. t̄n in publicis peccātis
seruāde sunt taxate p̄ canones.
licet debeat haberi suspēct⁹ ad
circūstātiās criminis: ⁊ ad qual
tatem ⁊ quāritatē p̄sone: digni
tatem officii: paup̄tatē: debilita
tem ⁊c. Ut t̄n non ignorem⁹ pe
nitētiās taxatas: cū t̄ps. incurre
rēt ip̄onēdas: notāde sunt aliq̄ re
gule: que canones penitētiāles
ab alijs appellant. Primus ca
non. q̄ p̄ qlibet mortali pctō pe

penitentie

nitentia septē annoꝝ est iniūgen/
da. vt. xxxij. q. ij. hoc ipm. 7. cap
sequenti. 7. xxxij. q. ij. c. predicandū.
in glo. 7. lxxij. di. p. byter. Et rō
est. qz sicut p. p. m. mortale septi
formē graz spūscī amissim⁹. sic
etiā eas p. septē annos req̄ram⁹
Doctm̄ vez est p. publico 7. gra/
ui p. cō: p. s. circūstātijs. **Se**
cūdus si p. byter fuerit public⁹
fornicator. 7. annis peniteat idu/
sus sacco induit⁹. t̄m̄b̄ m̄c̄ib̄ cō/
tinuis a vespa ad vesperā pane
7. aq̄ vta. exceptis dieb̄ dñicis
7. festiuis. q̄b̄ annis explet⁹ p̄t
eū eps ad pristinū reuocare sta/
tum: de q̄ multū h̄. lxxij. di. c.
p. byter. qd̄ nō scripsi. p. p. rediū
epoz q̄ in hoc sunt remissi: 7. po/
nus ad penā p̄t. **Tert̄**. sacer/
dos cognosces filiam spūalē: scz
quā baptizauit: v̄l p̄fessionē au/
diuit. xij. annis peniteat. eps̄ h̄o
xv. annis peniteat. **Mulier** h̄o
si est soluta: tradēda est religioni
reb̄ suis paup̄ib̄ erogatz. xxx. q.
ij. **Si** q̄s sacerdos. Et sic p̄t. vt
dicit glo. i. c. p̄dicto q̄ magis pec/
cat sacerdos cognosces filia spū/
ritualē q̄ alter⁹ vxorē. qz p. hoc
imponit penitentiā. xij. annorum
Quare? si q̄s p̄ naturā peccat.
si deiciat est deponit. v̄l ad reli/
gionē reducit. si laic⁹ excōmuni/
cat: donec peniteat. Penitentia
aut̄ sua est septē annoꝝ. Et ideo
est p. incestu. xxxij. q. ij. h̄ipm. 7. c.
sequenti. **Quint̄**. sacerdos q̄ inf̄
est clādestinis nup̄ijs siue ban

30
nis: t̄m̄b̄ annis suspēditur. 8. clā
destina despoſatio. Cum in hi
bitio. c. i. **Sext̄**. si quis vorum
simplex violauerit. l. qz p̄misit i
secreto vxorē non ducere vel co/
ram aliq̄b̄ socijs: 7. postea duxit
trib̄ annis peniteat. xxxij. di. si
vir. **Septim̄**. si quis excōicat⁹
celebrat. trib̄ annis feria secūda
quarta 7. sexta a potu: alias vino
7. a carnib̄ v̄z abstinere. xl. q. iij.
de illis. **Octaū**. Qui aliū iniu/
ste accusat ad mortē. vij. annis
peniteat si vitā pdiderit. Si h̄o
memb̄ū: per tres annos peni/
teat. vt de accusationib̄. c. accu/
sasti. **Nonus**. Qui filia suā spū/
ritualē vel cōmatrē cognoscat. per
vij. annos peniteat. xxx. q. iij. nō
oportet. **Decim̄**. Si q̄s despo/
saram aliq̄ duxerit. eā dimittat. 7.
xl. dieb̄ i pane 7. aq̄ ieiunet: 7. pe/
niteat per. vij. sequētes annos.
de sp̄o. duoz. accepisti. **Undecim̄**.
Qui cognoscat duas p̄ma/
tres vel sorores. vij. annis peni/
teat. xxx. q. iij. **Si** pater. Duode/
cimus. Homicida volūtan⁹ si/
ne spe restitutiōis deponat 7. vij.
ānis penit. l. di. miror. **Si** est ca/
sual p. v. ānos peniteat. l. di. c. h̄
q. 7. c. si q̄s. 7. c. eos. Et hec om̄ia
intelligas. si potuit euadere ho/
micidiū 7. non euasit. Nam q̄ se/
7. suas res liberādo fures q̄ capi/
nō poterāt occiderit: p̄niam age/
re nō tenet: nisi voluerit. **Si** t̄m̄
hoc facit in necessitate euitabili:
duos annos peniteat. disti. l. de

De sacramento

his licet si esset inevitabil' in nullo ei imputaret. l. dist. Quia re. qd tñ est vez quo ad pcrim. sz q ad cautela z innocētia suam ecclie ostendēdaz: bonū est penitere. d homicidio. c. ij. §. si. xxiiij. q. ij. In lectū. xxiiij. q. ij. exco m u n i c a t o r u m. Si quis tñ i stulticia v' infirmitate v' furiositate occidit: non imputat ei. ij. q. ix. Indicas. xv. q. j. aliqs. z. calla. z. c. si quis. Si autēz causa discipline sicut mgt' scolariū incaute occidit: imputat ei: z deponitur: si est sacerdos. de homicidio p'el byteroz z. xv. q. v. si q's nō iratus Sed z q's ligatū latronē interficiat: deponit. de homicidio. suscepiimus. **Tredecim.** Matrem occidens Decēz annis peniteat: fm formā satis asperā: q' ponit. xxiiij. q. ij. latore. vbi dicit q' pmo anno ecclia non intret: sz ante fores ecclie oret. Post annū s'o intret eccliam stās inter audientes: z nō cōmunicet nisi cōpleto termino. oblatōes eius nō volūtariē accipiant nisi post septem annos. Et per hos decē annos non comedat carnes. nec potū. alias vinum bibat. exceptis diebus dominicis z festinis diebus a festo pasce vsq; ad festum penthecostes. Et nō vadat alicubi nisi peccata ieiunet. sed tñ nō separat ab vxore: propter periculū adultērij. **Decimusquart.** Uxoricide oibz diebz quibz penitet nō dz

vti carnibz: nec potū. alias vino: nisi in pasca z natali domini: in pane z aqua z sale: vigilijs orationibz z elemosinis penitentiā agat. arma non sumat: vxorē nō ducat: balneo non vtatur: conuiuū lerantium non intret. in ecclia post ostiū ster: non cōmunicet in vita: sed in morte tñ. vt patz. xxiiij. q. ij. admonet Et itel lige q' maior penitētia est vxoricide q' matricide. non q' maior est peccatū vxorē occidere q' matrem. sed q' piores sunt hoies ad occidēdū vxores q' matres: et ideo vt retrahant: grauior eis pena iniungit. ar. g. xxiiij. q. j. nō afferamus. **Decimusquintus.** Jugulans volūtariē puerum suum. dicit Raymundus. q' talis debet in monasterium induci. si non habet alios pueros z vxorē grauior ei debet imponi penitētia. s. septem annorum. Lum autem ex negligētia iugulat eū parentes: ita q' ponit eum in lectū suum sanum: z postea inueniūt eum mortuū: tribz annis peniteant. quoz vn' ann' est i pane z aq' oibz ferijs qrtis festi z sabbatis. alij duo ieiunādo feriā qrtā z sabbatū: sz sextā in pane z aq'. de his q' occidunt filios. c. j. z. ij. **Decimussex.** Penit' .xl. dies ieiunādo in pane z aq' p. vij. annos peniteat. vj. q. j. q'cumq;. **Decimusseptim.** falsa mēsurā hīs xxx. diebz peni. i pa. z aq. decem ptiōe z veditiōe. vt mēlure. De

penitentie

amus octau⁹: q̄ deuorā l' monia
 lē cognouit: decē annis peniteat
 r̄ ipa silt. xxvij. q. j. c. de filia. r. c.
 deuorā. **Decimus non⁹**: Presby
 ter cārans missam r̄ nō cōicās:
 anno vno penitere d̄y: r̄ iterim
 a celebratōe missē cessabit. d̄ cō
 se. dis. ij. relatū. **Vigesim⁹**: sacer
 dos q̄ laicū mortuū cū palla al
 taris inoluūt: decē annis r̄ q̄nq;
 mensib; peniteat. dyaconus s̄o
 trīcēno r̄ dimidio siue sex mēsi
 bus peniteat. d̄ p̄se. dis. j. nemo.
Vigesimus prim⁹: sacrileg⁹ vio
 lans eccliam: septē annis peni
 teat. xij. q. ij. de viro. Et p̄rio an
 no an̄ cimiteriū qd̄ violauit cō
 sistat. Sēdo anno an̄ fores ec
 clēsie. Tertio anno i eccl'ia. Et p̄
 hos tres annos carnes non co
 medat: r̄ potū: als vinū, n̄ bibat
 nisi i pasca r̄ i natali dñi: nec cō
 munionē accipiat. In q̄rto āno
 cōicabit: r̄ tunc q̄nto r̄ sexto vsq;
 ad septimū ānū. feria sc̄da q̄rta
 r̄ sexta: a carnib; r̄ a potu absti
 neat. **Vigesimus secundus**: Parē
 tes frāgēres sp̄salia filioz: p̄ tri
 enniū septē a cōione: r̄ filij silt
 si i culpa s̄. xxij. q. ij. si q̄ p̄ntes.
Vigesimus tertius: q̄ ducat illā ad
 m̄monū quā p̄us polluit per
 adulteriū: q̄nq; annis peniteat.
 xxij. q. j. si q̄ vidua. **Vigesimus
 qu⁹**: blasphemās debet p̄ septē
 hebdom̄das agere p̄niam: s̄m
 formā q̄ tradit. d̄ maledict̄. c. sta
 tum⁹. **Vigesimus qu⁹**: sacerdos
 denudās p̄fessionē alicui⁹ s̄bo

vl' facto vl' signo r̄c. d̄ q̄ infra di
 ces. r̄ habet d̄ pe. di. vij. sacerdos
Vigesimus sextus: p̄iurus si liber
 est. xl. dieb; p̄ septē ānos i pane
 r̄ aq̄ peniteat. Si seru⁹: t̄mb; an
 nis. xij. q. v. q̄ cōpulsus. **Vigesim⁹
 mus septim⁹**: q̄ p̄iurat in manus
 ep̄i: p̄ tres annos peniteat. q̄ ve
 ro in manu p̄secrata: vno anno
 peniteat. Qui s̄o coacte nesci
 ens cē rā graue p̄ctm̄: t̄mb; qua
 dragēsimis peniteat. hoc ē t̄mb;
 annis: q̄libet anno q̄dragēta di
 es. xij. q. v. q̄ cōpulsus. Sed q̄
 sciētē iurat vl' aliū iurare p̄mit
 tit: q̄dragēta dies peniteat i pa
 ne r̄ aq̄: r̄ septē sequētes annos
 r̄ silt cōsocy s̄i. xij. q. v. si q̄s p̄
 iurauerit. r̄ ea. si q̄s cōuictus. **Vi
 gesimus octauus**: Discrepans a
 cōsuetudine metropolitane ec
 clēsie in horis canonicis: septem
 mētib; cōione p̄uef: si ex p̄ceptu
 hoc faciat. di. xij. c. d̄ his. **Vigesim⁹
 us non⁹**: sortileg⁹ quadragēta
 dieb; peniteat. d̄ sortilegij. c. j.
 r̄ c. ex tuaz. Qui āt aspiciat astro
 labiū: vno peniteat āno. **ibidem**
Tricesim⁹: interfector p̄sbyteri:
 duodecim annis peniteat. vt. c.
 ij. de pe. r̄ re. **Tricesimus prim⁹**:
 Incēdens domū: totū danū
 restituat: r̄ t̄mb; annis peniteat.
 eodē ti. c. ij. r̄ d̄ iniurijs r̄ dam
 no dato. c. si q̄s domū. **Tricesim⁹
 mus secundus**: cōmunicans her
 eticū nescienter: annū peniteat.
 Scienter: quinq; annis. Per
 mittēs autē hereticū cātare ne

De sacramento

scienter missam: q̄ dragita diebꝫ
Si aut̄ in subuersione fidei: tan
q̄ hereticꝫ dānat: nisi decē an
nis peniteat. Si q̄s recesserit ab
ecclesia ad hereticos fugiēs. xij. an
nis peniteat sꝫ forma. xiiij. q. i.
si q̄s dederit. Tricesimus tertius
Qui nescienter cognoscat duas
sorores: vel matrē z filiā vꝫ ami
cā et neprē: seprē annis peniteat
Si scierit: p̄petuo carebit cōiu
gio. xxiij. q. vnica. si q̄s. Trigesim
usquartꝫ: cū bruto coicēs: plus
q̄ seprē annis peniteat. z idēz p
icestu. xxiij. q. ij. h̄ ip̄z. z. c. sequē
ti. Trigesimus quintus. Patronꝫ
res ecclesie dilapidans vno anno
peniteat. xvj. q. vij. filꝫ. Trigesim
us sextus. Qui iurat pacē non
facere cū p̄rio: vno anno penite
at: z ad pacē redeat. xxiij. q. iij. q̄
sacro. Trigesimus septimꝫ: Bis
baptizatus vꝫ bis p̄firmatꝫ: se
prē annis peniteat: q̄rā z sextā
feriā i pane z aq̄: z cogēt fieri re
gularꝫ. de p̄se. dist. iij. q̄ bis. z. c.
dictū ē. Sūt p̄les alij casus qui
ap̄d nos nō currūt: z iō de illis
nihil posui. Hi aut̄ intelligendi
sūt d̄ p̄nia publica: z p̄ p̄ro pu
blico. Circa q̄d sciēdū: q̄ lz illa
p̄nia sit taxata a canonibꝫ p̄ ma
nifestis p̄ctis: ita q̄ nullo mō lz
aliā ip̄onere vꝫ variare: tñ ep̄us
de his disp̄sare p̄t: ex cā rona
bil: iꝫpectꝫ circūstātijs p̄sonaz.
vt dicit Leo papa. Penitentijs
ep̄a p̄stitueda sūt iꝫo iudicio: sꝫ
q̄ p̄p̄eris aios p̄firētiū eē de

uotos. xvj. q. vij. tēpora. z. ca. h̄
sit. Idē dicit Hiero. d̄ pe. dist. j.
mēsurā. Et ideo dico de occultis
p̄ctis que p̄rinēt ad simplices sa
cerdotes: q̄ vbiq̄q̄ inueniāt ta
xatā p̄niam p̄ canones: nō mu
tent eā sine cā: ita tñ q̄ nō pdant
p̄ eā p̄ctōrē. sꝫ h̄ intellige illud
q̄d coiter d̄r: sed male intelligitꝫ:
q̄ p̄nie sꝫ arbitrarie. de pe. z re.
deus q̄. z de for̄legijs. c. ij. glo.
ij. vbi d̄r: q̄ p̄nie r̄ps arbitrarīū
est. q̄d intelligit glo. vltra illud
q̄d iam ius taxat: z si ius taxauit
vnū annū p̄nie: z delictū erigit
plus. hoc ē ad sacerdotꝫ arbitri
um p̄cessū. Idē d̄r d̄ de. excō. la
tores. Et dixi notāter q̄ sine cā
nō debz per quēcūq̄ sacerdotē
mutari p̄nia taxata: q̄a ex cā p̄t
bñ moderari p̄ simplice sacerdo
tē: q̄ dispensare p̄r p̄ canones ta
xantes talē p̄niam. vt d̄ iudicijs
At si d̄erici in glo. super s̄bo. d̄
adulterijs. vtridē notāt docto
res. Pro isto tñ sciēdū: q̄ hodie
multi sumpserūt occasione erro
ris ex isto dicto q̄ d̄r. p̄nie sūt ar
bitrarie: z sꝫ arbitriū sacerdotis
imponēde. z iō p̄ meliori istꝫ d̄i
cti intelligētia aduertēdū ē: q̄ sic
dicit scr̄us Tho. sup. iij. dist. xij.
q. iij. ar. iij. Si q̄s p̄ter modum
p̄ncipal̄ agentis vꝫ sua p̄ntē
p̄sumpserit: nō p̄sequitur effectū.
sꝫ Dyonisiū. z p̄p̄terea rā ab
ordie z officio diuino auerteret:
z culpā incurreret. s̄bi grā. si mi
nister medici aliē adhiberet me

dianam egrotō q̄ p̄cepit medi-
 cus: grauit̄ tal' offenderet me-
 diciū ⁊ etiam egrotū. Et q̄ peni-
 tentie satisfactorie sunt medicie
 p̄ peccatis infligēde: vnde sicut
 medicine in arte determiante nō
 omnibz p̄petūt. sed variāde sūt
 fm̄ arbitriū medicū: nō p̄pūā vo-
 luntatē sequētis: sed arte medici-
 ne ita pene satisfactorie determi-
 nate in canone non cōpetūt om-
 nibz: s̄ variāde sunt fm̄ arbitriū
 sacerdotis: diuino instinctu regu-
 latū. **Hec Tho.** Uide ḡ q̄cunqz
 iudicās fm̄ caput tuū inuigēdo
 p̄nias: nō taxatis debitis circū-
 stantijs. q̄ in magno piculo es:
 decipies te ⁊ p̄fiterē. si arbitra-
 ris alit̄ p̄nias q̄ sp̄ūscūtis eā di-
 cravit illi p̄fiteri imponēdā. **Uñ**
dicit sc̄tus Tho. di. xx. q. ij. ar. ij.
 q̄ q̄litercūqz habeat se sacerdos
 vel diuertat se in officio sac̄oz.
 nihilomin⁹ p̄ctōz p̄manet reus
 ad quātitatē eiusdē pene. ⁊ ideo
 si eā hic nō explet: engel' ab eo in
 purgatorio. Sacerdos tñ discre-
 tus: vt dicit idē: penā imponēs
 minorē etiā ex industria: plus p̄-
 dest confiteri q̄ nocet. q̄ forte a
 magnitudine pene posset a p̄nā
 agēda ipediri. q̄ diuin⁹ amor: q̄
 i eo icāpit ⁊ paulatim p̄fortat: ex-
 citabit eū postea sp̄ōte ⁊ ex p̄pā
 volūtate ad plura opa misericor-
 die q̄ sacerdos iposuit. Sed cir-
 ca h̄ sit sacerdos caue⁹. vt tūc h̄
 faciat q̄n̄ p̄sumit de p̄fiterē vt h̄
 faciat. Uideat ergo sacerdos ⁊

caute p̄spiciat q̄ vbi cūqz pena a
 iure expressa est: nō obmittat eā
 imponere: nisi necessitas vl' alia
 causa rōnabil' aliō suaderet. vbi
 aut̄ nō ē pena iure iposita ⁊ exp̄s
 sa: tñ arbitrio suo eā statuat fm̄
 q̄ viderit expedire: nā ex cā p̄ eā
 aggranare vl' mitigā. vt d̄r glo.
 de pe. di. j. mensuram. Ad idem
 facit Archil. di. d̄ his. Sed for-
 te q̄reres. q̄d si nunqz arbitrat⁹
 est: ⁊ minorē penā imponat q̄
 debeat: nunq̄d ille p̄fiteres secur⁹
 est: vl' an̄ residuū enigerur ab eo
 in purgatorio. Ad q̄d m̄deo f̄z
 glosaz. ij. de pe. di. j. mēsuraz. q̄
 si est ex ordianus iudex siue sa-
 cerdos parochialis: ⁊ facit h̄ alo
 disp̄sandi: sufficit illa penitētia
 modica ad delendū p̄ctm̄. Si
 aut̄ p̄ errorē est iposita: ⁊ tñ ab il-
 lo penitēre credebatur: suffi-
 cit illa minor penitētia ad p̄ctm̄
 delendū. dūmodo penitēs q̄ eā
 recipit. maiorē suscipere est parat⁹
 si sibi iponeret. de pe. di. j. Quē
 penitēre. s̄. Sed q̄. Si aut̄ crede-
 bat eū impentū: culpa est peni-
 tens: aut p̄fiteres. q̄ p̄tiorē nō re-
 q̄siuit. Et h̄ est p̄ illos q̄ ipetrāt
 licētiā p̄fiteri alibi a suis pleba-
 nis: ⁊ p̄fiteri impit̄ sacerdotibz
 vel monachis ad hoc nō electis
 nec appbat̄: ⁊ tales se decipiūt
 Nam dicit Augusti. de penitē-
 tia. Qui vult p̄fiteri p̄ctā sua vt
 inueniat grām q̄rat sacerdotem
 scientē ligare ⁊ soluere. ne cū neg-
 ligēs circa se sit: negligat ab illo

De sacramento

quicum misericorditer monet et
perit. ne ambo in foveam cadant.
quoniam stultus errare voluit. Et sub-
dit. Qui ergo confiteri vult omnino
confiteatur sacerdoti meliori quem in-
venire poterit. Audiat autem unusquisque
confessor taliter quod sibi placuerit
penitentiam imponens quod sibi dicat per
beatum Hieronymum. et ponuntur hec verba
xxiii. q. j. non afferam. ubi dicitur.
Non afferam. stateras dolosas
ubi appedam. quod volumus di-
centes. hoc grave est. hoc leve est. as-
feram. divina statera ex scriptu-
ris sanctis tanquam de thesauro dominice
et in illa quod sit gravis attendamus.
Hec Hieronymus. Et quibus verbis vides
quod ille penitentiam quam imponunt et
ratione et aliter quam sunt imposita iure
dicunt dolose et temerarie. hoc est
quod dicit Gregorius de peccato. di. v. falsas
penitentias. ubi dicit. falsas penitentias esse
dicimus. quod non sunt in auctoritate scrip-
tura patrum per quod veritate criminum im-
ponunt. Unde dicitur in glo. quod si certa pena
statuitur. et tamen minor imponitur. falsa est
penitentia. nisi ex causa temperet. ut dicitur
xxvi. q. vii. Tempora. ubi dicitur Leo
papa. quod quia penitentia habita moder-
ratione constituta sunt iudicio sa-
cerdotis per confessores peniten-
tiam aios prospere esse devotos.
Hoc est quod concludunt doctores
finaliter quod tunc tamen ex causa. si neces-
saria penitentia eodem modo quod dictum
est arbitrarie ponitur dicitur. si dera-
tis circumstantiis personarum. temporum
locorum. et aliter quod aliter criminis. et
alioz. per dicitur de peccato. di. v. Consi-

deret. Circumstantie autem ille notan-
tur in illo verbo. Quis quid. ubi. qui
bus auxiliis. cur. quod. quando. Hoc est
dicere. quod licet per aliquid criminis a iure
taxat penitentia septembris. si tamen sacer-
dos videret personam pauperem. debi-
lem. vel nimis senem. vel nimis im-
mitem. vel multum nobilem. vel locum
quo moratur. sicut castrum vel curiam
principis non esse aptum ad penitentiam
agendam sic a iure expressam. vel vi-
deret tempus non esse convenientem propter
nimios labores tunc instantes. in
his casibus per confessor moderare
penitentiam in toto vel in parte. per
notatur in glo. xxiii. q. iij. Si his.
Et hoc intellige quod penitentiam suffi-
cienter viderit peccatores. Sed dice-
res. tamen Gregorius in omel. dicit. et
ponit in c. predicto. Si quis qui plures
est dominico debitori culpas imponere
dimittit. non mediocriter peccato
offendit quod debita celestis regis et
domini sui presumptio est resoluta. Si
militer. j. glo. xxvi. q. vii. hoc sit pos-
sibile. dicit. quod non potest sacerdos totum
dimittere sine aliquo penitentia. Et ideo
de peccato. di. i. c. menturam. et c. si pec-
catum. et xxvi. q. vii. Tota. et xv. q.
vii. hi qui. Tu dic quod omnia illa lo-
quuntur de illo quod non est peccatum. suf-
ficienter. vel de illo quod per agere peni-
tentiam commode. Talibus enim sacer-
dos ex toto non potest dimittere. et
graviter peccaret remittens. quia
sic se oneraret peccatis alienis.

*De restitutione
ablatorum et suppositi*

De restitutione ablati-
orum in satisfactione

penitentie

31

¶ **qz** **vt**

e dicit sc̄tus Thom̄,
restitutio male ab

latoy dicit non sit satisfactio: nec pars eius: est t̄m̄ preambulū ad satisfactiōē. qz nō est aliud nisi cessare ab offensa. ideo d̄ ip̄a ali qua subiungā. Sciendū aut̄ qz homo nec deo satisfacere: nec recōciliare potest: q̄ rem detinet alienā. Ideo ante omnia q̄ alienum recepit ⁊ detinet si vult digne penitere p̄mo d̄ oīa illa restituere si potest. Si aut̄ nō pōt sufficit volūtas restituēdi cū tanta restitutiōe quāra possibilis est s̄m̄ cōditionē vniūsq; ad arbitrium bonoy. Unde nota qz si q̄s auferit alicui famā in t̄rione infamādi eū: tenet̄ ad restitutiōē fame. dicēdū se falsūz diasse si falsum dixit. Si d̄o vez dixit ⁊ nō suauit modū fraterne correctionis. dicat qz h̄ dixit nō intendēs eius bonum. Itē ablatiōē p̄ḡnitatis restituat ad arbitriū bonoy. vel si est pena statuta in ciuitate: illā soluat. Silt̄ ad ablatiōē mēbri: vel priuationē vite alicui fiat restitutiō s̄m̄ p̄suetudinē v̄l statutū cōitatis v̄l terre. Tenet̄ etiā satisfacere pueris ⁊ vxori interfecti. qz abstulit puerū p̄ez. ⁊ vxori maritū. q̄ eos nutrebat. Unde illud d̄nū inde puenēs d̄z eis tunc restituere s̄z statutū. Et qz vt dicit doctor subtil̄ xv. di. q. iij. Ex q̄ oīa illa vix aliq̄s

p̄t recōp̄sare condigne: exp̄d̄ret silt̄ aīe cuiuslibet homicide: vt solueret per passiōē volūtariā. vt. s. occideret p̄ homicidio. Unde dicit qz oportune p̄sultūz est in mult̄ cōitatis. vbi est statutū lex rationis in causa homicidij. nec seruaf̄ vt lex moysayca: s̄z vt euāgelica. de qua Mar. xvi. Dēs q̄ acceperit gladiū: gladio penbūt. Item si aliq̄s aliu impedit de p̄bēda p̄sequenda si facit animo ledendi ipsū: tenet̄ ad restitutiōē. nō quantū valebat p̄benda. qz nondū eandē fuit p̄secutus. s̄z p̄satis cōditionib; vniūsq; ad arbitriū bonoy. Nā si fecit. qz indign⁹ erat ille quent̄ impediēbar. vel vt de meliori p̄videret iuste fecit. nec tenet̄ restituere. Non solum autem qui accipit. sed etiā qui fauet accipient̄ tenet̄ ad restitutiōē. vt illi qui nouem peccatis alienis consentiunt. Nā qui inuat facere: tenetur ad restitutiōē totū. Silt̄ q̄ p̄sultit facere: ita qz sine eius cōsilio n̄ fuisset factū: totū restituat. alias restituat quantū nocuit p̄ se. Similiter adulator laudans raptozem quare ip̄e rapit alias non rapturus: tenet̄ in solidū. i. in toto sicut principalis. Similiter participas in crimine furti v̄l rapine tenetur in solidum sicut principalis. Similiter participans in re furata vel rapta tenetur restituere eā: ⁊ etiā q̄ eā sciēt̄ emit v̄l recipit. Silt̄ q̄ videt fur

B ij

De sacramento

tum fieri et tacer: cum ex officio teneat revelare: teneat ad restitutionem. alias non. Sicut qui non prohibet cum tamen teneat ex officio. Sicut qui scire ubi iacet et non vult revelare. si tamen principalis satisfecit: alij non tenent. secundum Ray. et secundum Tho. scilicet ad secundum e. q. lxxij. ar. v. Licet autem spoliari ignorant tunc distribuunt res in pios usus pro pauperibus illius loci ubi rapina est facta. vel per ecclesiam eiusdem loci: et hoc si non apparet heres suus. quia si apparet illi fiet restitutio. Si etiam sit absens cui fieri debet restitutio debet ei transmitti: si commode fieri potest. alioquin in loco tuto debet reponi et conservari. per e. f. Thom. ubi supra.

Cautele ex parte confitentis suade.

Rimo ca

De multis
ex parte confitentis suade **p**ueat confitens ne dividat confessionem: ut puta dicendo unam partem peccatorum coram uno sacerdote. et aliam coram alio: sed integraliter confiteatur omnia uni. de pe. dist. v. c. j. Nam alias confessio esset falsa et ficta et in ea nihil dimittitur. Juxta illud. Larga dei pietas veniam non dimidiabit. Aut totum aut nihil propiciando dabit. Si tamen confitens quos coram uno sacerdote non recordabatur aliquid peccati quod postea reducere memorie vadit et confitetur coram alio: non est divisio confessionis nec oportet ut reiteret confessionem prius factam: sed dicat in generali quod cum

alia multa sit confessus hoc fuit oblitus. Ita de sancto Tho. in iiij. dist. xvij. q. xiiij. ar. iij. Multi autem in discreti arguunt alios quod tunc nec isti nec illi confitentur: quod fieri omnino non debet. Nam sic coram pluribus confitentes si faciunt eo proposito ut multi placent eis intercessores et oratores ad deum. aut ut sic coram pluribus confitentes eadem peccata maiorem ruborem habeant: commedabiles sunt. Utile namque est taliter confiteri pluribus propter maiorem verecundiam habendam quod est maxima pars satisfactionis. Et potest esse frequens confessio quod etiam tota pena tolleret. Nam dicitur tho. di. xvij. q. iij. ar. iij. quod per absolutionem sacerdotis non solum culpa dimittitur: sed etiam de illa pena quod in purgatorio deberet aliquid dimittitur: ut minus in purgatorio puniatur absoluitur decesserit ante satisfactionem quam si ante absolutionem decesseret. et sic propter passionem christi sine preiudicio divine iusticie de penis singulorum proportionabiliter aliquid dimittitur. Et subdit. Non est inconueniens si per frequentem confessionem etiam tota pena tollatur: ut peccatum omnino maneat impunitum pro quo pena christi satisfecit. Hec scribit Thom. ubi supra. ar. iij. Utile est etiam sic confiteri pluribus. quod quilibet confessor tenetur orare pro suis confessis: et eorum memoriam in missa facere: saltem generale. Verumtamen reprehendendi sunt confitentes qui nunciant illa peccata. postea alij

De nouo iter commissa pfitentur: verecundates potest p fessorē p eo q iter eadē prius p fessa postea comiserint. Un inducēdi sūt ne hoc fac faciāt. qā cōfessor nouit eoz fragilitatē: vñ nō dēz ipura/re. **S**ecundo caueat p fites ne mentiat. ne. s. plus dicat q̄ res se hz: vel minus. qā s̄z August. 7 san crū Tho. si nō est pctōr: mentiēdo sit peccator. xij. q. ij. Cū humilitatē causa. Et h̄ multum arguit illos q̄ causa humilitatis d se plus fingūt. v̄l causa hypo crisis minus dicūt. **T**ertio caueat p fites ne aliqd obmittat: licet dubitet illd esse peccatū mortale: sed dicat p fessori totū q̄ren do an sit pctm mortale: al's peccaret mortalitē: obmittēdo in tali dubitatione p fiteri. **Q**uarto caueat ne obmittat iterare p fessionē si p fessus fuit sacerdoti q̄ eum absoluerē nō potuit. vel si potuit nesciuit discernere. vel si p fessio nō fuit integra. vt qā tacuit aliqd peccatū mortale: vel neglexit vel oblitus ē satisfactio nem iniunctā in pnia. Similit̄ si cōfessus est sine p ritione. pu to habēdo ppositū in idē pctm reuertēdi. In his enim casibz tenet reiterare cōfessionē fm Pe trum. **S**z an recidiuās tenet cō fiteri pctā priora. Tho. i. iij. dis. xij. q. iij. dicit: q̄ directe n̄ tenet nec in generali: nec in speciali: s̄z bene indirecte. s. tanq̄ illud sine quo sciri nō pōt debitus mod⁹

satisfactionis. vñ tenet p fiteri 7 nonficare peccata dimissa quantum sufficit. vt sciat que satisfactio sit ei imponenda. vt si ipse frequenter lapsum carnis passus est ex aliqua occasione: ita q̄ occasio p satisfactionē prescin datur: 7 similit̄ de alijs peccatis.

Quinto caueat cōfites ne cōfiteat alieno sacerdoti. h̄ est non pprio. qz alien⁹ nō pōt eū absol uere vel ligare. de pe. 7 re. Om nis. Et de pe. disti. vj. Placuit. Licet em̄ oēs sacerdotes clauēs ligādi atqz soluēdi accipiāt in ordinatione sua. nō tñ equalit̄ laxata est illa p rās ad q̄libet sacer dotes. Et illa potestas ita p ces sa eis est ligata quantum ad exerci tiū: ita q̄ nō pōt eam exercere nisi def eis p rās iurisdictionis ordi naria vel delegata ab epō vel a sede aplice s̄z Joh. an. in. c. Dis potest aut̄ ppri⁹ sacerdos qua drupl̄ accipi. **U**no modo p eo q̄ preest parochie. vt pleban⁹ q̄ hz p rāte: s̄z modo inferiori. **A**lio modo q̄ preest modo superior. 7 sic eps est ppri⁹ sacerdos oī homi sue dyocesi. 7 immediat⁹. vt i. c. cū eps. de of. or. li. vj. 7 i. c. vlt. de of. archi. fm Host. **U**el q̄ preest mō pncipalissimo. vt papa. **N**ā pa pa est ppri⁹ sacerdos oīm xpia noz: 7 hz plenitudinē potestatz de auct. 7 vsu pal. ad honorē. 7 de fo. cōpetē. c. vlt. 7. ix. q. iij. Cū cta per mundū. **T**ertio ppri⁹ sacerdos d̄z habēs iurisdictionē

De sacramento

Delegatā ab aliq̄ p̄dicatoꝝ v̄l a le-
gato pape. de of. lega. c. j. Quar-
to h̄ns iurisdictionē a cōi p̄fessio-
ne v̄l p̄missione iur̄. Et sic pp̄ij
sunt illi q̄s ep̄i ⁊ abbates excep̄ti
eligūt in p̄fessores: vt d̄ pe. ⁊ re.
Ne p̄ dilatioe. Sic etiā in arti-
culo mortis q̄libet ē pp̄us sacer-
dos illi quē audit: si pp̄rium ha-
bere nō p̄t. xvij. q. vi. Si p̄s byf.
⁊ c. sequenti. Hoc etiā modo va-
gabundoꝝ hoim̄ ē q̄libet pp̄us
sacerdos ad quē deueniūt. s̄l̄
pp̄ij sacerdos pegrinoꝝ est ad
quēcunq̄ deueniūt. Cōcordāt
Johā. an. Inno. Hosti. fr̄ iohes
Denni. Johes delignano. de
pe. ⁊ re. Dis. Sciendū t̄n̄ cir-
ca p̄dicta q̄ eps p̄r̄mittit au-
diētiā cōfessionis s̄ribz p̄dicato-
ribz vel minoribz p̄ ip̄m elect̄ ⁊
pbatis. s̄z illi nō habēt auctorita-
tem totalē sicut pleban̄: nisi eis
sp̄aliē p̄mittat. vt notat. de sepl.
Dudā. i. de. Nec p̄fessus talibz
tenet iter p̄fiteri p̄po sacerdoti.
vt quidā erronee putant. q̄ au-
tor fuit Johes d̄ pollicrat̄. quē
reprobauit Johes vicemissus/
cundus i quadā extrauagati. q̄
incipit. Uas electōis. **Sciendū**
etiā circa p̄dicta q̄ q̄s p̄r̄ p̄fite-
ri alieniq̄ p̄po sacerdoti in pl̄ibz
casibz. **Primo** si subdit̄ sc̄r
pp̄um plebanū hereticū aut so-
licitatorē ad malū. aut fragilē ad
per̄m̄: aut ad reuelandū p̄nū. ⁊
ḡn̄aliē vbiq̄ p̄fitēs pbabilit̄ ti-
met sibi vel sacerdoti piculū. tūc

em̄ d̄z recurrere ad superiores ⁊
petere licētiā alteri p̄fitēdi. Nec
Tho. in. iij. di. xvij. Hosti. etiā
enumerat octo casus. **Prim⁹** est
q̄n̄ pp̄us sacerdos est oīsto indi-
cret⁹. de pe. di. vi. c. iij. placuit.
Sed in h̄ subdit̄ d̄z petere licē-
tiā a sacerdote p̄po. quā si non
vult dare petat ab ep̄o. **Secūds**
q̄n̄ parochian⁹ trāstulit domi-
liū ad aliaz parochiā. **Tert⁹** q̄n̄
q̄s est vagabūndus. **Quart⁹** q̄n̄
q̄s q̄rit domiciliū q̄ se p̄ferat nec
dū q̄erat⁹ ē aut limitat⁹ ad vnū
locū. **Quint⁹** cū q̄s deliq̄t in alie-
na parochia ⁊ cōmisit rapinam
tūc em̄ ibi punit. d̄ rapi. c. Et h̄
si est publicū: ita q̄ p̄ eo esset ex-
cōicatus a plato ipsi⁹ loci: alias si
esset occultū p̄r absolutū a p̄po sa-
cerdote vbiq̄q̄ furtū vel rabi-
nā accepit. **Sextus** s̄one studiū.
vt cū clerici accedūt delictū p̄-
laroꝝ ad studiū. **Septim⁹** tēpe
necessitatis. vt q̄ infirmatur ad
mortē v̄l d̄z intrare bellū v̄l ma-
re. **Octau⁹** si nō ponat spem
in penitiaz proprii sacerdotis.
Sed hoc vltimū cōiter nō tene-
tur. In talibz em̄ casibus vbi q̄s
p̄fitēt aliēo d̄z ei inuiḡit se p̄ntz
pp̄rio sacerdoti. nec pp̄ij sacr̄-
dos d̄z ei credere si diceret se ēē
absolutū ab aliq̄ excōicatioe. q̄
tūc nō tenet credere sine lris ab-
solutōis. Ego t̄n̄ p̄sulo s̄z Rich̄
in. iij. di. xvij. q. j. ar. iij. q̄ sine cā-
multū necessaria v̄l legitima nō
q̄rat q̄s aliū sacerdotē p̄ter pp̄

um. sicut mlti p̄sueuerūt facere
dubitantes temere de vita pp̄rio
rum sacerdotū: & dicētes q̄ non
p̄fiteant illi inebriato. s̄ q̄rit alie/
nū p̄ statutū ecclie. Sed si alter
discretior nō p̄t haberi. v̄l plat⁹
nō vult dare licentiā subdito cō
fiteādi p̄ter se. q̄d erit agendū. de
Rich. q̄ in tali casu p̄pter bonū
obediētie facit magis subditus
vtilitate aie sue p̄fitendo pp̄rio
sacerdoti min⁹ bono: (dū tñ sit
sufficiēs) q̄ p̄fitēdo alteri melio/
ri. Et dico de min⁹ bono: nō de
minus discreto. qz alias sp̄ q̄ren
dus esset min⁹ discret⁹. qd non
est ver⁹: s̄ sp̄ querēdus est magis
discret⁹ si pōt haberi. Nec excu
sat subdit⁹ indiscretio plebano
p̄fitēs si eū male indicat. qz nō
tenet eec⁹ eecū ducere. ne ambo
in foueā cadāt. Et nota q̄ i ca
su q̄ quis veniēs de aliena paro
chia caueat imp̄iā pp̄ij sacer
dotis petēs audire p̄fessionē su
am p̄ alienū plebanū. dicens se
habere licentiā a pp̄rio sacerdo
te nūq̄d tenet ei credere ille: quē
petit p̄ audiēda p̄fessione. Re
spōdeo q̄ sic. p̄t norauit Joh.
an. in glo. iij. c. i. de p̄uilegijs. in
deme. p̄ quo allegauit. de pe. di.
vi. Placuit. qz nō est immemor
presumēdus sue salutis. i. q. vij.
Scim⁹. & de homicidio. signifi
casi. P̄t est autē hanc licentiā
parochialis dare: etiā si nondū
habz ordinē sacerdotij: aut eius
vicari⁹. vices suas gerens. v̄t di

cit Joānes andree in q̄nta glo
sa ibidem.

De cautelis seruādis ex par
te confessoris.

Primo ca

p̄ ueat p̄fessor ne suum
parochianū habentē

casum ep̄i nondū expeditū in q̄
ipe nō p̄t disp̄sare: aliq̄ mō au
deat absoluerē ad cautelā: sicut
stulti q̄dam p̄sueuerūt facere: q̄
nō p̄fessores: s̄ deceptores po
nus appellādi sūt & p̄fusores: q̄
cū vō p̄nt absoluerē i casibz ep̄i
dicunt parochiano. Ecce ego te
absoluo ab isto peccō ad cautelā:
v̄t possis istis diebz cōicare: ne
de te scandalū oriā si nō cōmu
nicares isto festo pasce. Tu autē
post ista festa accedēs auctori
tatem ep̄isopi cōfiteberis de isto
peccato. Non sic impie nō sic
ne decipias te & ip̄m. Sic em̄
facias & dicas. O bone fili: ego
non habeo in isto casu auctori
tatem. ergo accedas statim ad ep̄i
scopū vel eius auctoritatē ha
bentē. nec te prius procures sa
cramento eucharistie: nisi fueris
absolutus. Si em̄ non posses
accedere ep̄iscopum ante ista fe
sta: nullo modo accedas. Et si ali
quid de te suspicabunt dicētes.
Iste nō gratis nō cōmunicauit
istis festis. vel si a te querat vic
nus tuus: quare nō es cōicatus
in isto festo. dicas q̄ hoc feci de
consilio sacerdotis mei: vel con

De cautelis
seruādis ex
parte confessoris

De sacramento

fessoris. vel quia habeo graues inimicitias cū hostibz q̄busdaz: quos nondū euasi. Et vez dicit: q̄a habet inimicitias cū diabolo: ⁊ ei⁹ laqueos distrūpere ⁊ ip̄z expugnare de corde suo: nec in hoc mentit. Non enī dicat: in hoc habeo inimicitias cū q̄busdaz hominibz: sed cū q̄busdam hostibz: nisi etiā haberet inimicitias cū hoibus. Sacerdos autē hoc casu quādo subditus cōfiteri sibi toralit: inueniens casum ep̄i inē alios: audacter absoluat ab illis: ⁊ inūgat p̄nitiam p̄ illis q̄ sunt d̄ autoritate sua. casū nō reseruātū remittat ad ep̄m. Nō sicut q̄dam faciūt: q̄ postq̄z audiūt in p̄fessione casum ep̄i: statim dicūt p̄fiterenti. Uade: nō habeo tecū q̄cūq̄z disponere nisi accedat ad ep̄m. Et tales exponūt p̄sonas h̄mōi magno piculo. q̄a sepe cōrigit q̄ tales obliti fuerunt de p̄ctis p̄us cōfessis. Ueruntū si sacerdos inuenit cōfiterentē ex cōfictū a iure: v̄l ab hoīe. Ūl si forte dicat p̄fiterens. Bone pater ego sel̄ p̄cussi clericū ordinarū ex ira. v̄l sum in ex cōficatione maior: tūc statim sacerdos nō audit eius confessionē: nec absoluat eū ab aliquo etiā minimo p̄ctō: donec fuerit p̄ sup̄iorem a snia ex cōfictōis absolutus. ⁊ se do cnerit p̄ l̄ras absolutū. fm Tho. in. iij. dist. xviij. Sc̄do caueat sacerdos: ne aliq̄ modo reuellet vel p̄dat p̄fessionē signo: nutu:

vel facto. s̄z oīno debz celare ex terius: sicut deus regit interius. Per h̄ enī vt dicit Tho. in. iij. dist. xij. Hoīes magis attrahuntur: ⁊ simplicia cōfitent. Si autē periculū imineret: ⁊ hoc solū sciret per p̄fessionem. vt q̄a scit aliq̄ue hereticū. Sicut scit incendiarū: nō p̄p̄t h̄ debz reuelare eos: sed potius monere d̄z tales vt desistant: ⁊ plato dicere q̄ vigilet sup̄ gregē sine om̄i reuelatōe p̄fessionis. Si etiā sacerdos cōpelleret ad dicendū per ep̄m: talis b̄n̄ p̄t dicere. Reuerēde pater ego nihil scio. intelligendo vt h̄o: q̄a scit vt deus. Nō solū autem caueat reuelare illa q̄ cadūt sub p̄fessione sacrali. vt p̄ctā: s̄z etiā alia gesta ⁊ facta: p̄ que possent q̄s dephendi p̄ctōz. imo etiā illa que oīno nō p̄nēt ad cōfessionē. Et ideo dico si aliq̄ dicuntur alicui nō per modū p̄fessionis. q̄a forte nō fit absolutio: nec penitētie inuencio. sed tamē fit sub specie p̄fessionis. Nā in tali casu licet nō claudat tale dicitur sigillo p̄fessionis fm Tho. in cōpendio: tamē talia oīno sunt seruanda ex honestate ac si in confessione suscepta fuissent s̄z Tho. mā in. iij. dist. xij. Si autē sacerdos scit p̄ctm̄ p̄ter cōfessionē: p̄t illud dicere: sed nō debz dicere q̄ sciat hoc ex p̄fessione: nihilominus debz abstinere ab h̄o quantū p̄t p̄pter p̄nitiatē cōsuetudinē. nā sacerdos peccata

reuelans q̄ scit extra p̄fessionem:
 ⁊ sept̄ hoc faciens assuescit ex h̄
 postea etiā reuelat ea q̄ sunt i cō
 fessione sibi dicta. iō habeat lin
 guā refrenatā dentibz p̄pter pe
 nam de p̄fessionis ⁊ retrusionis
 in artū monasteriū ad agēdam
 p̄niam. de pe. ⁊ re. Dis. ⁊ de pe.
 dist. vi. Sacerdos. Qñ ḡ vis se
 curus esse cū op̄ habes de aliq̄
 p̄cō nbi p̄fesso req̄rere doctore
 aliquē sup̄ p̄silio dādo. non dī
 cas sic. Ecce q̄dam p̄sona ē mihi
 p̄fessa de ciuitate vl̄ villa d̄ hoc
 qd̄ p̄sulit cū ea facere. s̄z p̄or̄
 dimittas vt ip̄a sola p̄sular vl̄ q̄
 rat auctoritatē. Qd̄ si forte veret̄
 dicas sic. Ecce q̄dam casus acci
 dit sub hac forma vel puenit ad
 me casus tal. qd̄ p̄sulit sup̄ eo.
 Et licet esset de licētia p̄fiteris q̄
 possit reuelari. vt dicit Tho. vbi
 sup̄. h̄ tñ fiat sine scandalo. ⁊ ab
 stineat ab h̄ sacerdos quāto ma
 gis p̄t vbi scādalu timetur. Ille
 etiā cui reuelat d̄ licētia p̄fiteris:
 tenet illud seruare ⁊ celare sicut
 p̄fessor. p̄ncipal. nisi daret sibi li
 cētia a p̄fiterē q̄ ille absolute ac
 libe faciat ac si ess̄ publice fetm̄.
 Queat aut̄ p̄fessor ne sic reuelā
 do de licētia p̄fiteris dicat narrā
 do. dictū est mihi in p̄fessione h̄.
 q̄ in nullo casu d̄z nec p̄t hoc fa
 cere quantūcumq̄z h̄eret licētiāz
 a p̄fiterē. q̄ ista sola verba indu
 dūt p̄ctm̄ mortale. q̄z includunt
 reuelationem hui⁹ vt cogniti eo
 mō q̄ nō licz reuelare. s̄z Scof.

Dicit tñ subtil̄ doctor in. iij. dis.
 xxi. q. ij. q̄ ad celationē p̄cti in cō
 fessione detecti tenet hō de lege
 nature. Juxta illud. Nō facias
 alijs ⁊c. Mar. viij. Quia q̄sqz te
 net p̄seruare famā alteri⁹ sic pro
 priā. sicut fidelitatē d̄z seruare quā
 pene vult sibi seruari. Itē de lege
 positina q̄ est. De p̄fessione aliq̄
 null⁹ tradere d̄z. Tal̄ etiā dat
 occasione fite p̄fiteri. Tertio
 caueat sacerdos ne audiat mu
 lierē illā cū q̄ peccauit. s̄z cubinā
 vel adulterā suā. Nam licet fm̄
 dñm arch. xxx. q. j. in. c. oēs. super
 glo. ij. tal̄ sacerdos p̄t tali mulie
 ri inūgere p̄niaz cū sit parochia
 na ei⁹ fm̄ Hugonē q̄ hoc notat.
 ij. q. vij. ca. vlt. Quicqd̄ tñ ē de
 hoc. ego video aliud. s̄z q̄ delictū
 nō debēt suis p̄cubinis p̄niaz v
 iūgere: s̄z magis eas inducāt vt
 ab alijs p̄niaz accipiāt. vt i glof.
 xxxij. q. ij. Placuit. Et h̄ totum
 est p̄pter honestatē fm̄ Barth.
 buren. ⁊ p̄pter ordinē fm̄ Hug.
 Quantū tñ est de iur̄ rigore si
 p̄sbyr̄ dat p̄niam p̄cubine sue
 p̄ delicto cōmissō valebit p̄nā
 fm̄ Arch. q̄ ita notat. xxxij. q. ij.
 vbi h̄ idē sentit Laurēt⁹ polon⁹
 dicēs cū glo. xxx. q. i. oēs. q̄ p̄sbyr̄
 oriental̄ sic ruten⁹ vl̄ grec⁹ non
 audit p̄ctā sue vxoris. q̄z nec ip̄a
 libere p̄fiteri si adulterū cōmisit.
 Ergo in oībz istis meli⁹ est p̄so
 nas h̄mōi remittere ad sup̄iores
 ⁊ ḡ miroz de rāris in hoc magnā
 difficultatē facientibz an p̄sbyr̄

De sacramento

possit audire sue concubine confessionem. Ego autem video quod iste casus est episcopalis. ut dicitur est super d. casibus episcopalis. Quarto caueat sacerdos ne existens in crimine audiatur confessiones aliorum. nam talis grauius peccat. nam sacerdos bene docendo populum et male viuendo instruit deum quod cum debeat condonare. ad. dist. c. multi. et de pe. di. vi. q. vult sacerdos. ubi dicit Augustinus. Sacerdos cui omnia offert peccator: ante quem statuit omnia languor: in nullo eorum sit iudicandus qui in alio est iudicare promptus. ubi dicit glossa. quod peccat sacerdos in crimine iniungens penitentiam et vez est. ut. ii. q. vii. Item in euangelio. ubi dicit glossa. quod si in necessitate suus parochianus peccat ab eo penitentiam: terat ipse sacerdos et statim iniungere potest. ut dicit glossa. Quando ergo tu simplex sicut et ego legis auctoritates: quod non soli sancti existentes soluunt peccatores: sed etiam mali quicquid iudicabant aliorum excessus et peccata. sic saul cum a domino esset reprobatus populum dei iudicabat. et eius iudicium uniuersus populus expectabat. Item dauid cum esset adulter et homicida: iterogatur a propheta: inquit in diuitibus dedit quod ouem pauperis rapuit dicens. Filius mortis est vir qui fecit hoc. ij. Regum. xij. Item salomon cum amore muliercularum deos gentium coleret tamen uniuersa plebs israelitica ad eius iudicium confluerebat. Sic et achab quibus coleret baal. tamen decem tribus iudicabat. ij. Regum. xij. Non te decipias quisque ista legens. quod nihilominus grauius peccas: tunc ab solutio quam facis in subditos reneat apud deum: quantum ex officio: non ex iuris merito. quod utique melius faceres si ex utroque absolueres. quod et tibi meriti gratiam mereretur: et profiteri veniam adangeres. Quinto caueat sacerdos ne audiat sacerdotem sine licentia speciali vel generalis episcopi sui. nisi episcopus sciret vel approbaret tacite vel expresse. Et hoc contra multos plebanos. quorum unusquisque audit alium: et presertim in casibus fornicationum. qui sunt casus episcopales. ut multoties clamauit et adhuc clamo more lupi in celum et terra. quod isti decipiunt se. Sexto caueat confessor ne profitemur quod non uult vel non potest sufferrere onus penitentiam remittat a se vacuam. Laueat etiam ne exigat iuramentum a profite te de peccato illo de quo confessus est amplius non faciendi neque committendi. hoc enim reprobatur. xi. q. iij. ubi glossa. dicit quod ab hereticis reuertentibus: et ab incediariis vel in horredis criminibus suis: tamen iuramentum exigat ut iurer profitemur de cetero se nunquam simile commissurum. Et expresse prohibet glossa. ibidem non fieri in quolibet peccato mortali. Ego tamen commperi quosdam sciolos apud se a mulieribus coniugari extorsisse iuramenta super fornicationem de cetero non faciendam: quantum periculi sit quilibet aduerrere potest. Quando ergo venit ad re homo qui non uult subire onus

penitentie: dicas sibi iuxta tenore
 capitulo. q. quidam. de pen. 2. re.
 Qd si p̄fiteretur s̄ se dicat abstinere
 re nō posse: nihilominus ei cō-
 fessione audias. 2. dicas ei q nō
 est h̄a p̄nia talis sed q disponat
 se q̄nto citius p̄r ad p̄positū ab-
 stinēdi a pctis h̄mōi. Lū aut̄ h̄z
 p̄positū abstinēdi a pctis s̄z nō
 vult subire on̄ p̄nie tam mag-
 nū sicut sua pctā req̄rūt. dicēdū
 est ei charissime filii tu debuisti p̄
 istis pctis p̄niam agere tantam
 vel tantā. s̄z exq̄ non vis suffere
 eā scias q̄ exiget a te in purgato-
 rio. 2. nihilominus exq̄ habes con-
 tritionē: ego te absolua. In h̄ em̄
 casu meli⁹ est de misericordia face-
 re rōnem q̄z de iusticia. si t̄i esset
 suspēctus aliq̄s de q̄ p̄sumit q̄
 nō faciat qd̄ ei p̄cipit. dicendū ē
 ei q̄ si nō faciat hoc (puto q̄ nō
 restituat talē rē de q̄ p̄fiter) q̄ ca-
 rebit fr̄ctū p̄fessionis. Et iste ē mo-
 dus optim⁹ 2. secur⁹.

**De penitentijs infirmoz 2
 decedentū de hac vita.**

Abitis ^{cautelis} ^{modis 2}
 dispositōibz p̄niam i bo-
 na sanitate. Videndū est de pe-
 nitentijs infirmoz 2 decedenti-
 um de hac vita. Est igitur sc̄e
 dnm q̄ sacerdos circa quēlibet
 moriturz p̄mo ad eū veniēs: ita
 q̄rat s̄m p̄silū An̄ dices. Cha-
 rissime fili habes ne forte inten-
 tionē abstinēdi a pctis si supui-
 veris 2 d̄ eis satisfaciēdi? Et ille vi-

cat q̄ sic. Irē. letar⁹ q̄ in fide xp̄ia
 na decedēs: 2 ille m̄deat. Enam
 Irē. fater⁹ te nō ita bñ vixisse sic
 debuisses m̄deat. fater⁹ Irē. cre-
 dis q̄ p̄p̄ te est mortu⁹ filius d̄i
 vni⁹ ihs xp̄s. R̄ndeat. etiā. Irēz.
 credis resurrectionem mortuoz:
 m̄deat. etiā. Tūc hortare ifirmū
 dices. Age q̄ p̄niaz dū est aia in
 te: h̄ndō verā p̄tritionē 2 in mor-
 te xp̄i verā fiducia cōstrue. h̄uic
 morti te totum committe. hac
 morte te totū p̄tege 2 iuolue. Et
 cū dñs d̄s tuus voluerit te iud̄i-
 care. i. iuxta pctā tua. dic. Domine
 mortē dñi nr̄i ihu xp̄i obijcio in̄
 me 2 iudiciū tuū. alit̄ tecū nō cō-
 tendo. Si dixerit deus q̄ mere-
 ris damnationem. dic. artendo
 crucem domini nostri ihu xp̄i 2
 nulla merita mea: ip̄siusq̄z meri-
 tum offero p̄ merito meo. modo
 qd̄ ego habere debuissē non
 habeo. Istis sic habit⁹ audiat eū
 confessionē. qui cōfessus fuerit:
 non est ei p̄ponēda quāritas pe-
 nitētiē. s̄z innotescēda. xxvi. q. vij
 Ab infirmis. q̄ postq̄z p̄ualuerit
 illā p̄niam suare debet. Dicat
 ergo ei p̄fessor. Bone fili. ecce tu
 p̄ istis pctis tantū deberes pari
 si supuiueres: vnde exq̄ iā nō po-
 res satisfacere p̄ eis in p̄nti vita:
 voleas saltē q̄ntū potes. roga m̄
 amicos ad faciendū p̄ te orōnes
 2 elynas. si at̄ p̄ualueris accedas
 itez ad me. 2 ego miūgā tibi p̄nī-
 am salutarē. Quare aut̄ innotescē-
 da ē p̄nia talis decedēti. Archi.

D ij

De sacramento

in dicto. c. Ab infirmis. Et q. pp
ter duo. s. vt sciat amici qua reco
p̄sationē facere debeat: z vt iste
sciat q̄liter penitere debeat si su
p̄uixerit. Et idē ponit p̄ba q̄liter
tales sūt ammonēdi. dicēs. Ta
lia p̄cā q̄lia tu p̄petraſti cor an
noꝝ a nob̄ p̄niam accipiūt: s; re
iterim q̄uq; euaseris forte expe
ctam: vt tūc tibi p̄gruā p̄niam
sponā. si autē dñs nr̄ vite termi
num tibi dare voluerit p̄ autori
tatē Petri z Pauli p̄ncipis cui
dare sunt clauēs regni celoꝝ ab
soluo te a p̄ctis tuis p̄dictis: z sa
crificia z preces necnon elemosy
nas z ieiunia: necnon z cetera
opa pietatis q̄ p̄ te fiāt tibi p̄fu
tura i redēptionē aīe iudico zc.

Quomodo sacerdos se habe
re debeat erga infirmos.

Autem

v. practicam habeat sa
cerdos circa predicta
sic p̄cedat. veniēs ad infirmū p̄
missis istis interrogatiōib; sup̄di
ctis: audita p̄fessione n̄ inuigēdo
s; inoreſcēdo p̄niaz eo mō q̄ sup̄
dictū est: sic eū absoluat. Mite
reat tui dñs oīpotens. z dimittat
tibi p̄cā tua. z p̄ducatur te in vitā
et. Dñs. n. iel. x. te absoluat ab oī
bus p̄ctis tuis q̄ cōmissisti cogita
tiōe. locutiōe. ope z omīssione: z
autoritate do. n. ic. xp̄i q̄ fungor i
hac parte ego te absoluo ab oīb;
sentētijs excōicatiōis minoris z
maioris ab hoīe vl̄ a canone i re

lat; z ab oīb; p̄ctis tuis dō z mi
hi p̄mittis z p̄fessis aut oblitis. z
restituo te in gremiū scēe matris
eccleſie z participantē sacroꝝum
In no. p. z. f. z. ff. amē. Si p̄o de
cedēs h; bullā papalē a pena z
a culpa in agone tm̄. tūc obſueſ
fo: ma bulle z absoluat sic. Et p̄
mō tā in isto casu q̄ in oīb; sup̄
dictis p̄mittat decedēs satisfactō
nem oīb; quib; tenet vl̄ a quib;
illicite aliqd̄ recepit p̄ vsuras vel
aliter iniuste. Et hoc faciat p̄ se si
sup̄uixerit iſra certū tps sibi assū
gnandū: vel p̄ suos heredes q̄s
tūc obliget: z tunc dem̄ absoluat
p̄mittēdo sic p̄r. Misereat tui
oīpotēs zc. z autoritate dñi nr̄i
Ihu xp̄i z scēoꝝ Petri z Pauli
z autoritate dñi. N. pape mihi
in hac parte vigore gre tibi facte
p̄missa. ego te absoluo ab oībus
sentētijs excōicatiōis maioris vl̄
minoris ab hoīe vel a canone i re
latis. Excedoq; tibi oīm p̄ctoꝝ
tuoz de q̄b; p̄mitt; es z p̄fessus
plenā remissionē. In. no. p. z. f. z.
ff. Circa p̄dicta tm̄ est scēdū q̄
q̄libet sacerdos simplex i moꝝ
articulo h; plenā autoritatem ab
soluēdi decedētem ab oīb; excōi
catiōib; z p̄ctis. suata tm̄ forma
eccleſie. Unde q̄ntūcunq; vn̄ sic
excōicat° a iure vel ab hoīe. dū
modo fuerit in forma eccleſie abso
lut° sepeliet i cimiterio nisi ius
sibi sp̄calit̄ denegasset sepultu
rā z inhibuisset. vt p̄z de ronea
mentis p̄ totū: z sic de alijs. For

*Quo sacerdos
se h̄re debeat
erga infirmos*

penitentie

ma aut ecclesie circa istos fundata est hec. Primo si est excoicatus p pnuumcia: p mittat stare et pare re iun. si aut est excoicatus p debi to: p mittat q qz cito p ualeat sa tisfaciat creditor: siue sine vsure: siue rapine: siue spolia: siue qd cuqz aliud debuit. **Q** si pingerit eu decedere: tunc ponat heredes suos vl' alios hntes ibi bonos si de iussoribus suos q p ipso satisfaciat cu effectu. et hoc ipi fideiusso res debet facere et pmittere ante qz absoluat. Dicendum est etia ei q si supuixerit et infra tps sibi as si gtu postqz ualuerit no satis fecerit: reincidit i sniaz eandem excoicationis. vt pr3 in. c. eos q. de sen. exco. li. vi. Si aut esset paup q no posset facere vl' h're fideiusso res. salte3 p mittat q postqz ad pinguiorez fortuna ueniat uult satisfacere: et sufficit. d' solutioibz **D**oard. **D**ibz aut pmissis sacerdos cora testibz pr eu sepelire in cimiterio vl' ecclesia. eo modo q dicitur est sup. Un sic d' Greg. papa. ix. c. vl'. de sepul. Quilibet curato. Parochiano tuo q excoicatus est p manifestis excessibz uidelicet p homicidio: incedio violenta manu iniectione in psonas ecclesiasticas: vel ecclesiaz uolatioe vl' incestu: du ageret in extremis p ps bytez suu iuxta formam ecclesie absolutus. n dnt cimiteriu et alia ecclesiastica suffragia denegari. s3 ex heredes et ppinq ad qs bona puenierit ipsi: vt p

eodem satisfaciatur cesura ecclesiastica sunt compellendi. **H**ecibi **E**t q: ml' ti dubitat vtru talis absoluti in agone postea dnt absolui p iudice superiore ex q fuerit excoicatus. e scien du q si p dicit infirmi p uale scit et facit ea q eis iniungunt: n dnt vltre? q rere vltiore abso lutione ab aliq iudice a q fuerit excoicatus: s3 p reri erit absolutioe simplicis sacerdotis: p que fuerit i agone absoluti. alias em ad qd ualeat illa forma circa eos obseruata. Illa em absolutio circa eos facta du tradebat in agone s3 de cesserit: est valida intantum ac si p illu iudice p que fuerit excoicatus fuisset facta. q: in tali articulo ql' bet sacerdos est papa d' pe. di. j. que penitet. et d' sen. exco. no du bites. et eo. ti. eos q. lib. vj. **S**ciat autem sacerdos q absoluit vsurarium vel raptoze: vl' incedianu sa crilegu: homicida: p uisore: deri ci: vel fil'em in agone sine forma supradicta puta no accepta ab eo pmissione vel cautioe fideiusso ria sufficere q ipse sol' soluat illos qs negociu agit. **T**enetur em ex q no satisfacit forme statu te ab ecclesia et illis subtrahit psonam ptra qua restabat eis actio. **A**d hoc facit dem. eos q. d' sept. in fine. nec puta ipm absolutuz fuisse q ad actione. qz ecclesia non habebit eu p absoluto nisi alias sacerdos satisfaceret. p eo **Regule quibz ptra mortalia atqz uenalia sunt cognoscenda.**

D iij.

De sacramento

*Regula quibus
in mortalibus
et venialibus
peccatis*

Expediis modis congruis quibus se p[ro]fessores circa audiendas p[ro]fessiones reger[ent] d[omi]n[u]m. v[er]u[m] iudicant[ur] p[ro]fessorib[us] occasione dare aliq[ui]s cognoscendi (et si n[on] certitudinalit[er] c[on]iectura t[em]p[or]e t[em]p[or]e p[er]t[in]et a mortalibus et venialibus) p[er]t[in]et a mortalibus et venialibus. Pro q[ui] primo est sciendum q[uo]d p[er]t[in]et a mortalibus sic diffinit[ur]: est c[on]missio siue om[is]sio voluntaria: re[sp]ect[us] t[er]m[in]i p[ro]p[ri]a: r[ati]o cuius et de se se perdit g[ra]tia. Un[de] ex h[oc] non plus accipere nisi q[uo]d p[er]t[in]et a mortalibus e[st] p[er]t[in]et a mortalibus inordinata p[er] delectatione[m] ad creaturam supra deum vel e[qu]i[m] cum deo. Veniale aut[em] fit p[er] delectatione[m] in creatura contra deum vel sub deo. Et d[icitur] mortale q[ui]si mag[is] dignu[m] morte. q[ui]si fert morte[m] culpe: et auferit vita[m] g[ra]tie. Veniale aut[em] q[ui]si venia dignu[m]. Et c[on]mittit veniale ex ip[s]ore[n]tia et inaduer[tentia et ignorancia. Et cu[m] nullum ist[or]u[m] p[ro]cedat ex malo proposito siue malicia. q[ui]si d[icitur] venia dignu[m]. Pona[m] igit[ur] aliq[ui]s reg[ul]as de notitia p[er]t[in]et a mortalibus. Prima e[st] q[ui]cunq[ue] homo p[ro]fert creaturam creatori. ut puta magis ei intendendo. sibi plus credendo. de ip[s]a p[ro]p[ri]a p[ro]fiden[do] q[ui]si de deo. aut ei maiore[m] honoris exhibendo q[ui]si deo. sicut ei p[ro]p[ri]a placendo q[ui]si deo. et m[an]data eius p[ro]mpt[er] obediendo: aut ei subijciedo: aut difficiliora p[ro] ea q[ui]si p[ro] deo sustinendo. plus in ea q[ui]si in deo delectando: aut p[ro] ea d[iv]ina m[an]data transgrediendo: aut in ea sufficiencia sua ponendo: t[un]c se p[ro]sumit mortale p[er]t[in]et a mortalibus. Ex h[oc] collige q[uo]d notabile dictum. q[uo]d q[ui] amor vel affectio ad creaturam siue ad se siue ad alium t[em]p[or]e crescit in ho[m]ine vel est t[em]p[or]e magna q[ui]si ea p[ro]statuit vltim[us] finis. sic q[ui]si aliq[ui]s n[on] actu n[on] habet ordinat illam creaturam nec ei[us] dilectione[m] aut etiā se ip[s]um finem deum. s[ed] velle[m] cum tali creatura p[ro]ferant: et n[on] curat deum offendere: aut p[ro]cepta ei[us] transgredi p[ro]p[ri]a illa creaturam. vel n[on] curaret de beatitudine: d[um]modo posset hic manere cu[m] tali creatura. om[n]ia ista sunt mortalia. q[ui]si includit p[ro]p[ri]um dei. licet n[on] formalit[er] t[em]p[or]e interpretiu[m]: et est fructio creature q[ui]si p[ro]p[ri]a deo. Hoc est q[ui]si illos curiales: q[ui]si amor amaliar[um] suar[um] debachati dicit[ur]. Q[ui]si t[em]p[or]e t[em]p[or]e posses impetuum manere: n[on] curare si deus in celo resideret: et mel[ius] tecu[m] dimitteret. Q[ui]si miser o[mn]i[m] miseru[m] infelicissim[us]: q[ui]si non gustasti q[ui]si sua nis est d[omi]n[u]s sperantib[us] in se: et q[ui]si t[em]p[or]e p[ro]parauit diligētib[us] se. Si t[em]p[or]e aliq[ui]s diligit creaturam p[ro]p[ri]a q[ui]si d[icitur]. sed tamen p[ro]p[ri]a hoc deum nollet offendere: aut eius amicitia[m] perdere: nec transgredi eius p[ro]cepta: aut eum p[ro]p[ri]a h[oc] deserere: t[un]c n[on] op[er]e q[ui]si sit mortale. Sec[un]da reg[ul]a q[ui]si aliq[ui]d p[ro]mittit p[ro] dilectione[m] d[omi]ni vel p[ro]ximi notabile. t[un]c est mortale. Illud aut[em] est p[ro] dilectione[m] d[omi]ni q[ui]si q[ui]si violat amicitia[m] int[er] deum et ho[m]ine[m]: ut cu[m] fit aliq[ui]d p[ro] eius p[ro]hibicione[m]: vel q[ui]si sibi displicet. Illud p[ro] fit contra dilectione[m] p[ro]ximi quod

penitentie

hō facit primo: et tñ sibi nollit fieri. iuxta illd. Non facias alijs re. et qd tibi rōnabiliter et ex debito vis fieri re. Et p̄ etiā attendi penes scādaluū actiū qd ego infero primo meo p mala exēpla. Sz q̄tū iporitat cōtra dilectionē: vel q̄ntu sit illd scādaluū ad h q̄ sit mortle: nō p̄cise deter minari est. qz i modico facere p̄ p̄mū auti paruo scādalizare: nō est mortale. vñ q̄libet attendat seipum qd sibi vellet fieri: et qd sibi nollit fieri. et p qd factus et nō factū inter se et p̄mū amicitia quā sil hñt solueret. **Ter tia regula:** qñ aliqs cōmittit vel obmittit p̄ p̄ceptū dei vel ecclie vel legi nature vel superior. Et p̄serti si se p̄cepta d̄ necessitate salutis. vñ facit p̄ votū publicū: l̄ iuramētū licitū: tale est mortale. **Quarta regula** qñ aliqd sit vñ obmittit p̄ conscientia: vere vñ false dicantē aliqd eē mortale: vel cōtra conscientia formidantē p̄babiliter et dubitativē an sit mortale: si conscientia nō sit sufficienter instructa. **Quinta regula** est de actibus intus manētibus: qñ q̄dez q̄s hz solam cogitationē de aliq̄ q̄tūcunq; turpē vñ malā: absq; tñ cōplacētia seu delectatiōe vel consensu: tūc nūq; eē p̄ctm mortle. sed vñ veniale vel nullū. Qñ vero est consensu in actū: q̄ eēt peccatū mortale: tūc sp̄ est mortale. qz de v̄ voluntatē p̄ facto acceptat. Qñ autē cū cogitatiōe aut cōpla

centia eē delectatio morosa in ali qd turpe: et sp̄caliter i libidinosis. tūc est mortle fm̄ dictū Augusti. esto q̄ nō sit consensu i actū hz in solā morosam delectatiōem. et h̄ bñ est attendēdū. p̄les em̄ h̄ decipiūt. Ex his ḡ iam ponam p̄ practica d̄ singul̄ p̄ctis mortalibus. Et p̄mo d̄ sup̄bia: q̄ tūc eē p̄ctm mortle fm̄ p̄mā regulam: qñ q̄s subtrahit se a subiectiōe et obediētia diuina: et totā vitā suā ordiat ad laudē hūanā et ad vanā gl̄iam. Talis em̄ ex h̄ non curat h̄ facere ad laudē dei sed pot̄ hūanā: videt hoies pl̄ diligere q̄ deū. q̄a illis pl̄ vult cōplacere q̄ deo. Sicut eē mortale p̄ regulā secūdā: cū q̄s p̄ sua sup̄bia faciēda facit errorē pariteres p̄ctos p̄ suis tunicis popose faciēdis. sicut cū q̄s n̄ curat scādalizare p̄ctos. sic se mulieres ornātes se: q̄ p̄bent occasiōē vidētibz ad concupiscēdū eas. Vel cū q̄s p̄sup̄tiose trāsgredit̄ p̄cepta dei vñ p̄cepta legis nature. vñ faciēs alteri qd sibi displicet: tūc eē mortale p̄ tertiā regulā. Qñ nō quis appeteret humanā laudē vel vanā gl̄iam alijs modis: tūc est veniale. Item auaricia est mortale peccatū p̄ secūdā regulā qñ aliqs appetit diuitias h̄re: non curādo an p̄ fraudem: mēdacia: vsuras: p̄iuria: p̄ ludos illicitos: vel emptiōes: vel vēditōes exerceat illicitas: vel derinēdo debita alioz: vel mercedē Ternozū

De sacramento

suoz: peccat mortaliter. Si p p pma regulā est pctm mortale: si nimis mag' spes i eis cōstruit. Est etiā p tertā regulā peccatuz mortale: qñ p eis acq' redis neg' ligunt pcepta salutis, vt forisando die dñico vl' festiuo. Itē per quartā regulā fit pctm mortale: qñ dubitat de tractu an sit licitus: 7 tñ exercet. Qñ vero appetunt diuitie plus q' s' necesse: sed tñ nollent eas acq'ere malo 7 iniusto mō: veniale ē pctm. fm Aug. in li. de purgatorio. vl' qñ nollent offendere deuz nec in eis p'fidere: tunc etiā est veniale zc. Itē gula est pctm mortale p p'ima r'gulā: qñ q's tantā delectationē in comestatiōe vel potatione hz: q' ppter ipam nō curat deū offendere aut missas negligere: vl' ieiunia frangere. Itē qñ hō grauat se potu intātū q' vsū rōis amittat: obliuiscēs vbi sit: 7 reddat vt bestia. vel cū aliū studiose inebriat: 7 h' est pctm mortale p sedam regulā. Et h' est veniale si scit fortitudinē potus. q'a si nescit 7 bibit excessiue cū sessiōis vel collarōis amicor' 7 socior': ē veniale. Itē per quartā regulā ē mortale: si q's cōtra p'scientiā sibi dictantē: q'a talē potū bibere imoderate est destructio capitis. vel q'a hoc ē pctm tali die. vl' q' inde scādalu orit: est pctm mortale. Hoc attendat p'sbyter visitās tabernas: ex cuius visitatiōe scandalizant laici. si talis peccat

mortaliter: iudicet seipz. Si autē quis comedit vl' bibit ex delectatione vl' vltra mensurā: vel preciosos cibos sumit: sed tñ nollent ipē sibi p hoc ordinare aliqd' impedimentū sanitatis vel salutis: licet ei eueniat dolor capitis vel infirmitas alia: est veniale. Item ira qñ pcedit vsq' ad odiū p'm: ira q' vult notabiliter nocere p'mo in rebz: corpe vel honore est mortale p secundā regulam. Si autē ex cōmōtiōe subita vult malū p'mo: nō bñ deliberatus qd' tñ deliberat' nō faceret: non est mortale. Itē inuidia q' ē tristitia de bono p'mi. si procedit ex odio p'sonalit: est pctm mortale p secundā regulā. vel si gaudet d' malo p'mi: 7 tristat d' ipius bono: et tñ ex hoc nullā hz vtilitatem: semp' ē mortale. Sz si ideo gaudet d' malo: ne sit ei nocuū. puta gaudet de sui inimici deprelliōe: vt p h' sit sibi ad nocendū min' potēs: hoc nō est pctm mortale. Si p' detrahēs 7 infamās ex inuidia: est mortale. Itē luxuria q' est ois coitus cō thoz m'rimonialē: sp' est pctm mortale. Si p' cōcupiscētia cū delectatiōe morosa: vel p'sensus in talē actū. Et ois actus turpis i locis impudicis: vt oscula 7 alia q' ve recūdaret hō facere corā hoibz: sunt pctā mortalia. Similiter dicēdū est d' amicitia 7 fauore viri 7 mulieris. q' daz dicunt q' est mortale peccatum eo modo vi-

penitentie

delict dū vn⁹ vult cōplacere al
teri i actib⁹ p̄scriptis. f. oscul. mo/
tib⁹ ⁊ tactib⁹ inordinatis: dās si/
bi p̄tates in se exercēdi: v̄l habēs
aim paratū ad hoc: dū alter nol
let exercere. Et tales stātes in ra/
ti piculo vel p̄posito: nō sunt in
via salutis. Itē accidia est rediū
de diuinis reb⁹ ⁊ de reb⁹ spūali
bus: v̄l tarditas ⁊ pigricia ad au
diendū de deo ⁊ faciendū ea q̄
ad deū spectāt: ⁊ ē mortale. Un
p̄t q̄ distractio cogitatio v̄l oc
cupatio exterior: infra diuinū of
ficiū: est p̄ctm̄ accidie. Et si est
studiosa applicatio ad talia imp
tinentia. ita q̄ nō curer homo a se
repellere h̄mōi cogitationes ⁊ di
mittere occupatōes: est mortale
p̄ctm̄. Et nota circa p̄dicta q̄ ali
ud ē mortale: aliud veniale: ⁊ ali
ud criminale. vnde inter morta
lia ⁊ criminalia est differētia. sicut
inter gen⁹ ⁊ speciē. nā omē crimi
nale est mortale. s̄ nō ecōuerso.
multa em̄ mortalia sunt q̄ non
sunt criminalia. i. capitalia: q̄ non
inducūt decapitationē siue de/
positionē vel exiliū vel intrusio
nem carceris. licet quodāmodo
omne p̄ctm̄ vocef crimē. di. xxv.
vnū orariū. §. criminis appella
tio. Prīmū p̄ctm̄ criminale: est
p̄ctm̄ heresis. v̄l errare i fide tri
nicat. xxij. q. ij. p̄mū. Scdm̄ est
incest⁹. v̄l habēt. xxxij. q. vij. c. ad
ulteriū. ⁊ c. flagicia. Tertiu ē ho
micidiū. l. di. Placuit. Quartū
crimē lese maiestatis. vi. q. i. si q̄s.

ij. q. v. accusatorib⁹. Quintū cri
men sacrilegij. ij. q. i. In p̄mis re
quredū est. xvij. q. iij. Si q̄s in
atrio. ⁊ ca. frater. Sextū incest⁹
ij. q. iij. sanguineoz. xxxv. q. iij
de incestis. ⁊ eadē. q. vij. hec sa
lubriter. Septimū aspiratio. xi.
q. i. Lōspirationū. ⁊ c. si q̄s deri
coz. Octauū adulteriū. xxij. q. vij.
qd̄ in oib⁹. ⁊ eadē. ca. q. iij. No
nū falsum testimonij. xxij. q. iij.
nō piurabis. vi. q. i. q̄cunq; Deci
mū est crimen symonie: respectu
cur⁹ oia crimina p̄ nihilo reputāt
v̄l de symonia. sicut symoniaca.
j. q. vij. c. vlti. Undecimum est
ysura. iij. q. iij. pleriq; Alia aut
p̄ctā nō vocant criminalia. qz nō
sunt capitalia: licet mortalia sint
sunt em̄ dispētabilia sine deco
loratiōe stat⁹ ecclie. i. q. xij. dispē
satores. ⁊ c. ⁊ si illa. fm̄ Archdi.
xxv. dis. audire. Itē p̄ctā morta
lia sunt oia ⁊ decē p̄cepta cōmis
sa. q̄ enumerat apl⁹. ad Rom.
j. v̄l idolatria: auaricia: inuidia: cō
tentio: dolus: susurratio: detra
ctio: prumelia: supbia: elatio: iuē
tio maloz: inobediētia. Nā q̄ ta
lia agūt. digni sunt morte. Itē
ad Gal. v. enumerat alia dicēs.
manifesta sunt opa carnis: q̄ sūt
fornicatio: imundicia: spudicitia
luxuria: auaricia: veneficia: inimi
cicie: p̄tētiōes: emulationes: rixe:
dissensiones: secte: inuidie: homi
cidia: ebrietates: comestatiōes. Et
seq̄t. Qui talia agūt regnū di nō
p̄seq̄nt. Ad ista gr̄ reducunt oia

3

De sacramento

alia mortalia. Sed p̄cā venia
 lia enumerat Aug⁹. xrv. di. vt cū
 aliq̄s plus acapit in cibo vl' po
 tu q̄ sit necesse. plus loquitur q̄
 oportet. plus placet q̄ expedit.
 q̄tēs pauperē impoꝛtune p̄cā
 rem exasperat. vel si san⁹ alijs ie
 iunātibz p̄andere voluit. Aut
 somno dedit⁹. rardi⁹ ad eccl'iam
 surgit. aut vxorē excepto deside
 rio filioꝝ cognoscit: qd̄ tñ sepe ē
 mortale. quon̄es icarceratos rar
 dius req̄scent. vl' infirmos nō vi
 sitauerit. Si discordes nō p̄cor
 dare curauerit. Si plus filium
 vxorem vel seruum exasperaue
 rit. seu in crepauerit. aut correxerit.
 Si fuerit pl⁹ blādītus. i. adu
 latus alicui q̄ expedit. Si pau
 peribz esurientibz nimis delicatū
 cibū p̄parauit. Si in eccl'ia aut
 extra eccl'iam iocosis vl' fabulo
 sis vel ociosis verbis institerit
 Si aliqd̄ iurauerit incaute qd̄
 postea implere nō p̄t. vel cū ex fa
 alitate vl' temeritate maledixerit
 Decoia p̄ tāto diuini⁹ p̄tāxim⁹
 putātes multū esse vtile circa h̄
 sacm̄ p̄nie cognoscere particla
 rit⁹ z ad oculū illa sine quoz cog
 nitiōe n̄ bñ p̄t expediri istd̄ sacm̄

De sacro extreme vncionis.

Rur⁹ mat⁹ q̄s ex
 vob⁹ andu
 car p̄sbyteros ec
 cl'ie vt orēt sup̄ eū: vngētes eum
 oleo i noīe dñi. Jaco. v. c. Quia.
 vt d̄r glo. d̄ appel. c. q̄ fronte. hō
 p̄pter p̄cā cū⁹ mori p̄sumitur.

xi. q. iij. Epi. r. xij. q. i. c. ij. z xiiij. q.
 iij. Ea vidicta. Et glo. ordiaria
 sup̄ s̄bo thēmat̄is dicit q̄ multi
 p̄pter p̄cā plectunt morte cor
 poris. Hinc est q̄ saluator p̄ni
 dens de remedio p̄ p̄cā hoīm
 sanoz. vt de p̄nia. puidere etiāz
 est dignat⁹ de remedijs p̄ p̄cā
 hoīm infirmoz. vt d̄ extrema vn
 ctioe. p̄ quā q̄dem p̄cā venialia
 dimittunt⁹. z etiam ifirmitas cor
 poris interdū alleuiat. Un̄ seq̄
 tur in thēmate. Et orō fidei sal
 uabit ifirmū. z alleuiabit eū dñs
 Glo. interlinear⁹. i. si eū p̄tigit
 moris sic dimittent⁹. Et h̄ bñ exp̄s
 sum ē i apl'is. De q̄bz d̄r Mar.
 vi. q̄ vngēbat oleo ml'ros infir
 mos z sanabāt. qd̄ vtiq̄ sit p̄u
 te hui⁹ sacm̄: z nō alia simplici vn
 ctioe. Nā apl' i tūc vngētes p̄fere
 bāt h̄ sacm̄ a xpo eis p̄ceptū. Un̄
 d̄r Lyf. sup̄ Mar. vbi sup̄: q̄ ex
 eo q̄ apl' sic vngēbat: p̄t q̄ vn
 ctio extrema (q̄ est ifirmoz) fuit
 instituta a xpo. qd̄ est p̄ multos.
 dicētes q̄ Jaco. apl'us i s̄bis
 p̄missis eā instituit. qd̄ falsum
 est. cū nullus apl'us aliqd̄ sacm̄
 instituire potuit: s̄z bñ publicare
 potuit institutū. Et hoc fecit Ja
 co. in s̄bis p̄missis n̄i thēmat̄is.
 dicēs. Infirma⁹ quis ex vob⁹ rē.
 Un̄ d̄r Tho. i. iij. di. xiiij. q. i. ar.
 iij. q̄ oia sacra xps instituit p̄ se: s̄z
 q̄ sunt difficiliora ad credēdū: il
 la p̄ se p̄mulgavit. alia ūt fuauit
 apl'is p̄mulgāda. sicut extremā
 vncionem z cōfirmationē. Un̄

*De sacramento
 extreme vncionis*